

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 8.11.2006
KOM(2006) 649 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG
RÅDET**

**Udvidelsesstrategi og vigtigste udfordringer 2006-2007
Inkl. som bilag en særrapport om EU's evne til at integrere nye medlemmer**

{SEK(2006) 1383}
{SEK(2006) 1384}
{SEK(2006) 1385}
{SEK(2006) 1386}
{SEK(2006) 1387}
{SEK(2006) 1388}
{SEK(2006) 1389}
{SEK(2006) 1390}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Udvidelsesstrategi og vigtigste udfordringer 2006-2007 Inkl. som bilag en særrapport om EU's evne til at integrere nye medlemmer

1. INDLEDNING

Udvidelse har i flere årtier været et markant element i EU's udvikling. Det virkelige sigte med europæisk integration er at overvinde Europas deling og bidrage til en fredelig forening af kontinentet. Politisk set har udvidelse af EU hjulpet til at imødegå store forandringer som f.eks. diktaturers fald og kommunismens sammenbrud. Det har bidraget til at befæste demokratiet, menneskerettighederne og stabiliteten på tværs af kontinentet. Udvidelserne afspejler, at EU i essensen er en blød magtfaktor, som i kraft af sin tiltrækningskraft har opnået meget mere, end det kunne have opnået med andre midler.

Økonomisk set har udvidelserne bidraget til at øge velstand og konkurrencedygtighed, således at det udvidede EU bedre har kunnet imødegå globaliseringens udfordringer. Dette har været direkte til fordel for Europa som helhed. Udvidelserne har øget Europas vægt i verden og gjort det til en stærkere aktør på verdensplan.

Med Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse den 1. januar 2007 fuldføres den femte udvidelse efter ti medlemsstaters tiltrædelse i maj 2004. Som følge af meget omhyggelige forberedelser kan de integreres gnidningsløst i EU-institutionerne og -politikkerne. De ti nye medlemsstater har nået et fremragende niveau for efterlevelse af EU-retten og har ydet væsentlige bidrag til EU-institutionernes arbejde. De har kunnet opvise voksende økonomisk aktivitet, større handel og investeringer og har opnået en høj økonomisk vækst.

Den nuværende udvidelsesdagsorden vedrører landene på Vestbalkan og Tyrkiet. Disse lande har fået stillet i udsigt, at de kan blive medlem af EU, når de en gang opfylder de nødvendige betingelser. Landene befinder sig på forskellige stadier på vejen mod EU-medlemskab. Kroatien og Tyrkiet forhandler om deres tiltrædelse. Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien blev kandidatland i december 2005. De andre lande på Vestbalkan gør fremskridt mod at realisere deres europæiske perspektiv.

EU's udvidelsesdagsorden er forbundet med flere større udfordringer i 2006-2007. Det drejer sig navnlig om tiltrædelsesforhandlingerne med Tyrkiet, spørgsmålet om Kosovos endelige stilling, forbindelserne med Serbien og Bosnien-Hercegovinas egen overtagelse af styret. Disse spørgsmål er vigtige i sig selv og berører geopolitiske anliggender, som påvirker sikkerheden og stabiliteten i Europa som helhed. Udviklingen mod medlemskab er værdifuld i sig selv, selvom tiltrædelse ligger mange år ude i fremtiden. Den er desuden forbundet med mange udfordringer, og EU må derfor fortsat engagere sig i hele processen.

Førtiltrædelsesstrategien og forhandlingerne med kandidatlandene og potentielle kandidatlande bør realiseres resolut under fuld respekt for de aftalte betingelser. EU vil levere finansiell støtte via det nyoprettede instrument for førtiltrædelsesstøtte fra januar 2007. Den finansielle støtte vil fokusere på prioriteterne i tiltrædelsespartnerskaberne og de europæiske partnerskaber.

EU-udvidelsen er et historisk projekt, som bygger på en vision af et forenet Europa og dets rolle i verden. Det er en forudsætning for projektets demokratiske legitimitet, at Europas folk slutter op om det og støtter det. De væsentlige beslutninger, som fører til et lands tiltrædelse, træffes af demokratisk valgte organer i hver af medlemsstaterne og i EU.

Medlemsstaterne skal være de første til at forklare, hvorfor udvidelse er i EU's interesse. Kommissionen er klar til at forbedre strømmen af objektiv information i en brugervenlig form og til at arbejde sammen med medlemsstaterne og Europa-Parlamentet om at kommunikere mere effektivt med offentligheden om udvidelsesprocessen.

Det Europæiske Råd vil på sit møde i december 2006 debattere udvidelsesspørgsmålet. Rådet anførte i sine konklusioner af december 2005, at den strategi, som Kommissionen fremlagde sidste år, var et godt grundlag for debatten om udvidelse i 2006. Strategien understreger, at en omhyggeligt forvaltet udvidelse kan fremme og øge den europæiske integration. Den bygger på tre grundprincipper: konsolidering af eksisterende forpligtelser over for lande, der er inddraget i processen, anvendelse af rimelige betingelser og en udvidet kommunikation med offentligheden om udvidelse.

EU ser alvorligt på betænkelighederne vedrørende tempoet i udvidelserne. For at undgå at strække forpligtelserne for meget honorerer EU eksisterende forpligtelser over for lande, som allerede er med i processen, men er forsigtig med at påtage sig nye forpligtelser.

Der gælder strenge betingelser for alle kandidatlande og potentielle kandidatlande. Et nyt skridt i retning af tiltrædelse afhænger af et lands fremskridt med politiske og økonomiske reformer. Da tiltrædelsesprocessen er et langsigtet foretagende, er det nødvendigt at sørge for, at landene motiveres til at fortsætte med reformerne. EU vil også skulle skabe større åbenhed i processen.

EU's egne institutioner vil skulle undergå reform på linje med Det Europæiske Råds konklusioner af juni 2006. Der vil skulle findes en løsning på spørgsmålet om EU-institutionerne, inden næste nye medlem er klar til at tiltræde. Finansiering af EU er et andet vigtigt anliggende i fremtiden. EU's evne til at optage nye medlemmer og samtidig holde tempoet i integrationen vil blive endnu vigtigere i fremtiden. Kommissionens særrapport, som er knyttet til dette papir, beskriver, hvorledes EU kan opretholde sin evne til at fungere effektivt og samtidig realisere en udvidelsesdagsorden, som er udformet til at imødegå udfordringerne i de kommende år.

Ikke alle europæiske lande er inddraget i udvidelsesprocessen. EU har en lang række forbindelser med andre lande, bl.a. via det europæiske økonomiske samarbejdsområde, bilaterale forbindelser med Schweiz, den europæiske naboskabspolitik og et strategisk partnerskab med Rusland. Den europæiske naboskabspolitik sigter mod at fremme velfærd, stabilitet og god regeringspraksis i de lande, der grænser op til EU, gennem stærkere politiske forbindelser og økonomisk integration. Kommissionen vil om kort tid fremlægge forslag om en udvidelse af den europæiske naboskabspolitik.

Med udgangspunkt i EU's eksisterende strategi skitseres det i dette papir, hvilken lære der kan drages af den femte udvidelse, hvordan man kan støtte landene på deres vej mod medlemskab, hvordan man kan få offentligheden til at slutte op om yderligere udvidelser, hvordan man kan angribe de med udvidelse forbundne udfordringer, og hvordan man kan garantere EU's evne til at optage nye medlemmer. Dette er grundlaget for at opbygge en fornyet konsensus om udvidelse.

2. DEN FEMTE UDVIDELSE

Udvidelse har vist sig at være af varig værdi som en af EU's mest effektive politikker, som med held bidrager til fred, stabilitet og demokratisk udvikling på kontinentet som helhed. De ti medlemsstater, som tiltrådte i 2004, integrerer sig fortsat gnidningsløst i EU's institutioner og politikker. De nye medlemsstaters demokratiske politiske systemer har som helhed betragtet fortsat fungeret godt. De har nået et fremragende niveau for efterlevelse af EU-retten og har ydet væsentlige bidrag til EU-institutionernes arbejde. EU's institutioner har fortsat fungeret effektivt. Udvidelserne har bidraget til at øge EU's vægt i det internationale politiske og økonomiske liv og har underbygget EU's forhandlingsstyrke i forskellige fora. De har også beriget EU's kulturarv.

Udvidelserne har skabt øget sikkerhed og stabilitet i Europa og tillige givet økonomiske fordele. De nye medlemsstater haler hurtigt ind på de gamle medlemsstater. De gamle medlemsstater har fået nye handels- og investeringsmuligheder. Udvidelsen har været en succes for hele EU's økonomi og har hjulpet det til bedre at imødegå udfordringerne ved globaliseringen¹. Den gradvise indførelse af euroen i de nye medlemsstater begyndende med Slovenien den 1. januar 2007 vil yderligere bidrage til denne positive trend.

Det udvidede EU har også betydet en mere effektiv arbejdsdeling og gjort EU bedre rustet til at konkurrere på verdensplan. Den seneste udvidelse har som helhed betragtet virket som en katalysator for økonomisk vækst og modernisering i EU. Det fremgår af en række undersøgelser, som er foretaget for nyligt. Der er f.eks. registreret konkrete fordele i de tre medlemsstater, som introducerede fri bevægelighed for arbejdskraften straks ved de ti nye medlemsstaters tiltrædelse. De har registreret fordele i form af øget nationalindkomst, større skatteindtægter og en indskrænkning af den grå økonomi. Arbejdstagere fra de nye medlemsstater har også bidraget til at afhjælpe mangler på kvalificeret arbejdskraft, og de er faldet godt til i deres nye kulturmiljø². På baggrund af disse erfaringer har yderligere fem medlemsstater åbnet deres arbejdsmarkeder og endnu to til dels³.

Bulgariens og Rumæniens forberedelser til EU-medlemskab har været forbundet med strenge betingelser og er forløbet med støtte fra EU. Begge lande har foretaget vidtgående reformer under tiltrædelsesforhandlingerne. Dog har Kommissionen i sine tilsynsrapporter fra oktober 2005, maj 2006 og september 2006 peget på en række særlig problematiske områder, hvor der skulle gøres en yderligere indsats. Bulgarien og Rumænien vil på baggrund af de fremskridt,

¹ Meddelelse fra Kommissionen – Udvidelse, to år efter – en økonomisk succes – KOM(2006) 200 af 3.5.2006.

² Meddelelse fra Kommissionen - Rapport om, hvordan de overgangsordninger, der er fastsat i tiltrædelsestraktaten fra 2003, har fungeret i perioden 1. maj 2004 – 30. april 2006 – KOM(2006) 48 af 8.2.2006.

³ Fuldstændig åbning: maj 2004: Irland, Det Forenede Kongerige, Sverige - maj 2006: Spanien, Grækenland, Finland, Portugal - juli 2006: Italien. Delvis åbning: Belgien, Frankrig.

de har gjort, være i stand til at overtage rettighederne og forpligtelserne ved medlemskab fra den 1. januar 2007. Rapporten fra september indeholder strenge betingelser, som skal sikre, at der fortsat gøres fremskridt med reformprocessen i disse lande før og efter tiltrædelsen. Der henvises også til bestemmelserne i EU-retten og tiltrædelsestraktaten, som skal sikre, at EU's politikker og institutioner fortsat kommer til at fungere effektivt. Kommissionen vil ikke tøve med at bruge disse mekanismer, hvis der skulle blive behov derfor.

Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse viser lande, der befinder sig på et tidligere stadium i deres forberedelser til medlemskab, at det endelige mål kan nås. Der kan desuden drages en lære på forskellige områder, som nu indarbejdes i førtiltrædelsesstrategien. Det er således klart, at spørgsmål som retsreform og bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet vil skulle tackles på et tidligt stadium. Kommissionen arbejder f.eks. på større bevidsthed om, hvordan man bedst kan sikre domstolenes uafhængighed, upartiskhed og effektivitet og forhindre korruption. Kommissionen fremhæver desuden behovet for en reform af den offentlige forvaltning. En ansvarlig og effektiv offentlig tjeneste, som bygger på professionelle karriereudviklingskriterier, giver en land et redskab til at forberede sig effektivt på tiltrædelse og derefter at fungere som medlemsstat. Det er til fordel for landet som helhed.

Den femte udvidelse har som helhed betragtet været en stor succes. De positive sider vil fortsat kunne føles i mange år frem. Over 100 millioner nye EU-borgere med stigende indkomster vil hjælpe med at fremme den europæiske økonomi. Udvidelse har bidraget til at højne standarderne for demokrati og retsstaten i Europa. Det har styrket sikkerheden for alle EU-borgere og øget velfærden i EU.

3. UDVIDELSESPROCESSEN

EU's udvidelsespolitik bygger i dag på tre grundprincipper: konsolidering af forpligtelser, betingethed og kommunikation.

Konsolidering af EU's udvidelsesdagsorden betyder, at EU er forsigtig med at påtage sig nye forpligtelser, men indfrier de eksisterende forpligtelser over for lande, som allerede er med i processen. EU har indledt tiltrædelsesforhandlinger med Tyrkiet og Kroatien og stillet andre lande på Vestbalkan i udsigt, at de kan tiltræde EU. Dette tilsagn er et stærkt incitament for landene til at fortsætte med deres reformer.

Der gælder strenge men rimelige betingelser for alle kandidatlande og potentielle kandidatlande. Hvert skridt fremad er betinget af hvert lands egne fremskridt med opfyldelsen af de nødvendige betingelser på hvert stadium i tiltrædelsesprocessen. Denne tilgang hjælper til at befæste reformer og forberede nye medlemsstater på at indfri deres forpligtelser ved tiltrædelse.

For at en udvidelse kan blive en succes, må EU sikre sig opbakning fra offentlighedens side. Medlemsstaterne skal være de første til at kommunikere effektivt om udvidelsesprocessen, særlig om de dermed forbundne fordele for borgerne. Demokratisk legitimitet er fortsat et grundlæggende element i EU-tiltrædelsesprocessen.

3.1. Tiltrædelsesforhandlinger

Tiltrædelsesforhandlingerne med Kroatien og Tyrkiet blev indledt i oktober 2005 med enstemmig opbakning fra medlemsstaterne som en yderligere tilskyndelse til politisk og økonomisk reform i disse lande og til etablering af gode naboskabsforbindelser. De forløber på basis af klare og stringente forhandlingsdirektiver, som blev vedtaget af Rådet med enstemmighed. Forhandlingstempoet afhænger af reformtempoet.

Under tiltrædelsesforhandlingerne fastlægges der ordninger, under hvilke kandidatlandene forpligter sig til at anvende al EU-lovgivning og alle EU-politikker. Landene skal acceptere og implementere EU-retten og tilslutte sig traktaternes politiske målsætninger. Under forhandlingerne kan kandidatlandene og EU enes om foranstaltninger, som eventuelt bliver nødvendige til at lette integrationen. Hvert land bliver bedømt efter egen fortjeneste: forhandlingerne giver landene mulighed for at bevise, at de er i stand til at fuldføre de nødvendige reformer og opfylde alle medlemskravene.

Forhandlingerne forløber på en struktureret måde. Siden oktober 2005 har der foregået en screeningproces med deltagelse af hundredvis af eksperter fra Tyrkiet, Kroatien og Kommissionen til gennemgang af EU-retten, til at vurdere, i hvilket omfang landenes lovgivning er tilpasset EU-retten, og til at undersøge deres planer for gennemførelsen. Screeningprocessen er netop afsluttet for alle forhandlingskapitlers vedkommende.

Efter at et kapitel er blevet screenet, træffer medlemsstaterne på Kommissionens anbefaling beslutning om, hvorvidt kapitlet kan åbnes til forhandling, eller om, hvilke benchmarks kandidatlandet skal opfylde, inden der kan indledes forhandlinger. Ved forhandlingernes indledning fremlægger EU sin fælles holdning, herunder hvilke benchmarks der skal opfyldes, for at kapitlet kan lukkes midlertidigt.

Benchmarks er et nyt redskab, som er blevet indført som følge af erfaringerne med den femte udvidelse. Formålet med dem er at forbedre forhandlingsforløbet ved at give kandidatlandene incitament til at foretage de nødvendige reformer på et tidligt stadium. Benchmarks er målelige og knyttet til nøgleelementer i det pågældende kapitel af EU-retten. De indledende benchmarks vedrører i almindelighed centrale forberedelser til fremtidig tilpasning (f.eks. strategier og handlingsplaner) og opfyldelse af aftalemæssige forpligtelser, som afspejler kravene i EU-retten. De afsluttende benchmarks vedrører i første række lovgivningsforanstaltninger, administrative organer og domstole og tilfredsstillende resultater med implementeringen af EU-retten. For kapitler på det økonomiske område omfatter de også kriteriet 'fungerende markedsøkonomi'.

Hvis et kandidatland ikke længere opfylder de indledende benchmarks for et kapitel, som er til forhandling, kan Kommissionen foreslå, at forhandlingerne om det pågældende kapitel suspenderes. Hvis et kandidatland ikke længere opfylder de afsluttende benchmarks for et kapitel, som er blevet midlertidigt lukket, kan Kommissionen foreslå medlemsstaterne, at tiltrædelsesforhandlingerne om det pågældende kapitel genåbnes.

EU forventer af forhandlingspartnerne, at de opfylder de politiske kriterier, og at de arbejder mod en højnelse af standarderne under forhandlingerne. Resultatet af dialogen med landene om deres resultater med løsning af spørgsmål i tilslutning til de politiske kriterier vil blive indarbejdet i forhandlingsprocessen. Kommissionen vil forberede dialogen med medlemsstaterne og rapportere tilbage til dem i de relevante instanser i Rådet. De aktuelle forhandlingsdirektiver omfatter desuden et kapitel om retsvæsenet og grundlæggende

rettigheder, under hvilket de politiske spørgsmål vil blive behandlet. Det betyder, at der kan føres nøje tilsyn med fremskridt på fundamentale områder.

Ifølge de aktuelle forhandlingsdirektiver suspenderes tiltrædelsesforhandlingerne i tilfælde af grov og vedvarende overtrædelse af principperne om frihed, demokrati, respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder og retsstaten. Det vil være befordrende for tiltrædelsesforhandlingerne, hvis der sættes mere ind på politiske reformer, som vil kunne fremme andre nødvendige reformer i kandidatlandene.

Resultaterne af dialogen med landene om deres økonomiske reformer vil fremover også blive integreret i forhandlingsprocessen. Kommissionen vil forberede dialogen med medlemsstaterne og rapportere tilbage til dem i de relevante instanser i Rådet. Denne dialog fokuserer på opfyldelse af de økonomiske kriterier og på konvergens med EU-økonomierne. Det er meget vigtigt, at de tiltrædende lande før tiltrædelsen er fungerende markedsøkonomier, som er i stand til at konkurrere på det indre marked. Førtiltrædelsesstøtten vil blive rettet mere præcist mod at realisere dette mål.

3.2. Førtiltrædelsesstrategi

Førttiltrædelsespartnerskaberne og de europæiske partnerskaber er det centrale element i førttiltrædelsesstrategien. I partnerskaberne fastsættes på basis af Kommissionens konstateringer i statusrapporterne prioriteter for disse lande for fremskridt mod realisering af målet, nemlig EU-medlemskab. De danner også ramme for EU-støtten til at nå dette mål. Rådet traf tidligere på året beslutning om de aktuelle partnerskaber. Kommissionen agter at revidere dem ved udgangen af 2007. Kommissionen er nu beskæftiget med et forslag til partnerskab med Montenegro efter landets uafhængighed.

Finansieringsinstrument for førttiltrædelsesstøtten

Fra den 1. januar 2007 vil Kommissionen anvende et nyt finansielt redskab til at fremme modernisering, reform og tilpasning til EU-retten, førttiltrædelsesinstrumentet (IPA). Dette skal i enhver henseende afløse de foregående støtteinstrumenter som f.eks. Phare, Cards, Ispa og Sapard. Kandidatlandene og potentielle kandidatlande kan opnå finansieringsmidler fra det nye instrument. Der anvendes nu et enkelt sæt regler og procedurer og større fleksibilitet, som øger nyttevirkningen af de tildelte EU-midler. Landene på Vestbalkan og Tyrkiet vil få næsten 11,5 mia. EUR over de næste syv år. Kommissionen arbejder på flerårige finansielle rammer med angivelse af vejledende beløb for tildeling af IPA-midler til hvert land og for hver større komponent.

Eftersom hovedopgaverne med efterfølgende genopbygning efter konflikten er løst i Serbien, Montenegro og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, vil Det Europæiske Genopbygningsagentur gradvis afvikle sine aktiviteter inden udgangen af 2008. Kommissionens delegationer vil overtage arbejdet med gennemførelse af støtten sammen med prioriteter, som er afpasset efter de nye forhold, og landenes egne myndigheder vil skulle overtage denne opgave, når de er klar dertil. Med indførelsen af IPA kan der også sikres en nærmere koordination med Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, Verdensbanken og andre internationale finansieringsinstitutioner. Kommissionen vil bygge videre på det eksisterende samarbejde for sammen med sine partnere at sikre, at der skabes den mest omkostningseffektive blanding af gavebistand og lån til at støtte modernisering og udvikling i regionen.

Gennemførelse af køreplanen for Vestbalkan

Alle landene på Vestbalkan har gjort fremskridt med at realisere deres europæiske aspirationer og med gennemførelsen af den køreplan, som Kommissionen fremkom med sidste år i sit dokument om udvidelsesstrategien. Hvert lands fremskridt sker efter egen fortjeneste afhængigt af, hvordan det opfylder kravene. Der er især at største betydning for EU's vurdering af en medlemskabsansøgning, at et land opviser gode resultater med indfrielse af forpligtelser i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen (også de handelsrelaterede bestemmelser).

EU gentog i Salzburg i marts 2006 med udgangspunkt i Thessaloniki-dagsordenen sit tilsagn om, at landene på Vestbalkan havde en fremtid i Den Europæiske Union, og opfordrede landene til at engagere sig stærkere i det regionale samarbejde. Regionalt samarbejde er af største betydning for stabilitet på lang sigt, økonomisk udvikling og forsoning på Vestbalkan.

De sydøsteuropæiske lande besluttede i år at skabe nye rammer for et udvidet engagement på basis af den sydøsteuropæiske samarbejdsproces. Der vil blive oprettet et råd for regionalt samarbejde bestående af repræsentanter for Sydøsteuropa og for verdenssamfundet. Kommissionen støtter stærkt denne proces. Kommissionen ser også med tilfredshed på ikrafttrædelsen i 2006 af energifællesskabstraktaten og aftalen om oprettelse af et fælles europæisk luftfartsområde.

EU vil fremme personlige kontakter både gennem flere stipendier til studerende og forskere og ved forenkling af visumprocedurer. Kroatisk statsborgere er fritaget for visumpligten, hvor det gælder kortfristede visa. Kommissionen har foreslået, at Rådet bemyndiger Kommissionen til at føre forhandlinger om visumlempelsesaftaler med andre lande i regionen med henblik på indgåelse af sådanne aftaler i 2007. Forslaget omfatter også tilbagetagelse, undtagen for Albanien vedkommende, idet EU allerede har indgået en tilbagebetalingsaftale med dette land. EU vil endvidere fortsætte med at yde bistand på vigtige områder som f.eks. energi, transport og økonomisk samarbejde.

Landene i Sydøsteuropa indledte i april 2006 forhandlinger om en regional frihandelsaftale og har sat sig som mål at indgå aftalen inden udgangen af 2006. Kommissionen og stabilitetspagten støtter til fulde dette projekt⁴. EU vil snart indføre diagonal kumulation af oprindelsesreglerne i sine aftaler med Kroatien og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og senere med andre lande. Det vil stimulere den regionale handel og investeringerne. Albanien, Kroatien og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er allerede medlemmer af WTO. Den indsats, som Bosnien-Hercegovina, Montenegro og Serbien skal gøre i den nærmeste fremtid for at tiltræde WTO, vil også hjælpe dem til at udvide deres regionale handelsforbindelser, foretage økonomiske reformer og gennemføre fremtidige stabiliserings- og associeringsaftaler.

⁴ Stabilitetspagten for Sydøsteuropa er et regionalt politisk initiativ fra verdenssamfundets side fra juni 1999 til at støtte landenes bestræbelser på at fremme fred, demokrati, respekt for menneskerettighederne og økonomisk velstand samt at sikre stabilitet i regionen som helhed. Den er i øjeblikket under omdannelse til en mere regionalt styret proces.

4. SIKRE OFFENTLIGHEDENS OPBAKNING AF UDVIDELSE

Med udvidelsesdagsordenen har EU midler til rådighed til at imødegå mange af de ovenfor skitserede udfordringer. Udsigten til tiltrædelse af EU, som landene på Vestbalkan og Tyrkiet har, er en vigtig katalysator for reform i disse lande. Der er som helhed betragtet store fordele for EU forbundet hermed i form af vækst, stabilitet og sikkerhed. Men der må gøres en større indsats for at vinde forståelse herfor i offentligheden. Det er vigtigt at lytte til borgerne, løse virkelige problemer og levere faktisk information. Det er i første række medlemsstaterne, som skal sætte ind, med støtte fra Europa-Parlamentet og Kommissionen. Medlemsstaterne vil med opbakning fra regionale og lokale myndigheder og de civilsamfundsorganisationer, som er nærmest offentligheden, skulle kommunikere om de fordele, som udvidelsespolitikken har medført for borgerne i det udvidede EU.

Større gensidig forståelse er nødvendig til at sikre offentlighedens opbakning af fremtidige udvidelser. Med henblik herpå lancerede Kommissionen i 2005 en civilsamfundsdialog mellem EU og kandidatlandene og de potentielle kandidatlande. Dette program sigter mod at fremme et samspil mellem ikke-statslige organisationer, f.eks. udveksling af studerende, studiebesøg for journalister samt udvekslinger mellem kvindeorganisationer, fagforeninger og forretningslivet.

Kommissionen vil træffe følgende foranstaltninger:

- Kommissionen støtter større åbenhed. Den anbefaler, at screeningsrapporter, benchmarks for åbning af forhandlingskapitler og EU's endelige stillingtagen offentliggøres.
- Kommissionen vil udvide sin støtte til civilsamfundsdialogen og bygge videre på de foranstaltninger, der er truffet hidtil for Tyrkiet og landene på Vestbalkan.
- Kommissionen vil fremme personlige kontakter inden for uddannelse, forskning og kultur.
- Kommissionen vil løbende følge med i, hvad offentligheden mener om udvidelse, og hvad der ligger den på hjerte. Den vil arbejde gennem sine repræsentationer i medlemsstaterne og delegationerne i kandidatlandene og de potentielle kandidatlande for at kunne kommunikere udvidelsespolitikken mere effektivt.
- Kommissionen vil producere brugervenlig og umiddelbart forståelig information til offentligheden og specialiserede brugere om anliggender vedrørende udvidelsespolitik, bl.a. på specifikke netsteder. Den vil også forklare forskellige praktiske aspekter, f.eks. hvordan betingelser skal indfries, og hvordan konsekvensanalyser bruges.

5. VIGTIGSTE UDFORDRINGER I 2007

5.1. Resterende problemer fra den femte udvidelse

Det er stadig en større udfordring at nå til en alsidig løsning af Cypren-problemet og øens forening. Kommissionen har med tilfredshed noteret sig de skridt, som lederne af det græsk-cypriotiske og tyrkisk-cypriotiske samfund tog i 2006 til at sætte gang i en ny proces for en alsidig løsning under FN's auspicer. Indsatsen i denne forbindelse vil skulle øges betydeligt i 2007.

Kommissionen står til rådighed med sin støtte, som den har gjort det i tidligere tid. Rådet har truffet to af de af Kommissionen foreslåede tre foranstaltninger til at bringe det tyrkisk-cypriotiske samfunds isolation til ophør. Der skal på basis af forordningen om den grønne linje sikres fri bevægelighed på hele øen for græske og tyrkiske cyprioter og andre EU-borgere. Bistandsprogrammet til fordel for det tyrkisk-cypriotiske samfund er vedtaget og under gennemførelse. Forordningen om direkte handel med den nordlige del af Cypern, som Kommissionen har stillet forslag til, er endnu ikke udstedt. Det forudsætter en større indsats og en sans for kompromis, hvis dette skal ske hurtigt.

5.2. Kandidatlandene

Kroatien

Kroatien fortsatte i 2006 med at gøre fremskridt i relation til de politiske og økonomiske kriterier og kriterierne i forbindelse med EU-retten samt gennemførelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen. Den største udfordring i 2007 vil blive at bygge videre på de hidtidige resultater og at fremskynde reformtempoet, navnlig på vigtige områder som reform af retsvæsenet og den offentlige forvaltning, bekæmpelse af korruption og økonomisk reform. Kroatien skal holde gang i sine bestræbelser på integration i EU og i den forbindelse strengt indfri sine forpligtelser f.eks. på området statsstøtte og fast ejendom. Kroatien skal fortsætte sit program for lovgivningstilpasning og yderligere forbedre den administrative kapacitet.

Gode naboskabsforbindelser og regionalt samarbejde er stadig centrale elementer, og der skal sættes ind på at løse verserende bilaterale problemer, navnlig med hensyn til grænsetrækning. Mindretals rettigheder og flygtnings tilbagevenden må heller ikke overses.

Tiltrædelsesforhandlingerne med Kroatien er godt begyndt. Kroatien har taget vigtige skridt på mange områder til opfølgning screeningsprocessen og tilpasset sin lovgivning. Det er i færd med at udvikle den nødvendige administrative kapacitet. Med baggrund i denne udvikling kan forhandlingerne forventes at fortsætte i et rask tempo, forudsat at Kroatien tager sig af ovennævnte problemer.

Tyrkiet

Tyrkiet har i 2006 gjort fortsatte fremskridt med reform, navnlig med vedtagelsen for nylig af nogle elementer i den 9. reformpakke. Antallet af anmeldte tilfælde af tortur og mishandling er desuden som helhed betragtet faldende på linje med nul-tolerance-politikken, selvom situationen i den sydøstlige del af landet stadig giver anledning til bekymringer i den forbindelse. Reformtempoet har dog været aftagende. I 2007 vil der skulle gøres en resolut indsats for at udbrede reformtiltagene i hele Tyrkiet. Det er nødvendigt omgående at garantere ytringsfriheden ved at ophæve eller ændre artikel 301 i straffeloven og i almindelighed at bringe lovgivningen på linje med europæiske standarder. Foruden ytringsfriheden skal der sættes yderligere ind på at styrke trosfriheden, kvinders rettigheder, mindretals rettigheder og fagforeningsrettighederne. Der vil skulle føres bedre civil demokratisk kontrol med militæret, og retshåndhævelses- og domstolspraksis skal yderligere afstemmes med ånden i reformerne. Samtidig vil Tyrkiet skulle angribe de alvorlige økonomiske og sociale problemer i den sydøstlige del af landet og sikre, at den kurdiske befolkning kan udøve alle deres rettigheder og friheder. Tiltrædelsepartnerskabet, som blev godkendt i januar 2006, er et redskab til at måle fremskridt med reformerne. Gode naboskabsforbindelser er fortsat et centralt element. Kommissionen vil intensivere sit opsyn med de politiske kriterier.

Som det fremgår af erklæringen af 21. september 2005 fra Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater forventer EU, at Tyrkiet sørger for en fuldstændig, ikke-diskriminerende gennemførelse af tillægsprotokollen til Ankara-aftalen og fjerner alle hindringer for de frie varebevægelser, herunder restriktioner for transportmidler. Indfries disse forpligtelser ikke til fulde, får det indflydelse på forhandlingsforløbet i almindelighed. Kommissionen vil rette de relevante henstillinger forud for Det Europæiske Råds møde i december, hvis Tyrkiet ikke har opfyldt sine forpligtelser. Det er også vigtigt, som anført i tiltrædelsespartnerskabet, at Tyrkiet tager konkrete skridt til at normalisere de bilaterale forbindelser med alle EU-medlemsstaterne så snart som muligt.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien fik i december 2005 status som kandidatland, hvilket er en anerkendelse af landets reformpræstationer. Det også et incitament til at fortsætte med reformerne på vejen mod realisering af landets europæiske ambitioner.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien har gjort løbende fremskridt, om end i et langsommere tempo i 2006. Der blev afholdt valg i juli, som kan siges at være forløbet i overensstemmelse med internationale standarder. De konstaterede svagheder vil skulle afhjælpes.

Regeringen har især stadig problemer med reform af politiet og retsvæsenet, bekæmpelse af korruption og fuldstændig gennemførelse af stabiliserings- og associeringsaftalen. Ohrid-aftalen danner fortsat et vigtigt grundlag for et positivt reformklima. Det er vigtigt, at reformindsatsen fortsætter støt i de kommende år på basis af samarbejde og politisk konsensus. Alt i alt bør en optrapning af reformerne på nøgleområder prioriteres, hvis der skal gøres fremskridt mod målet om en udvikling i den rigtige retning i tiltrædelsesprocessen.

5.3. Potentielle kandidatlande

Albanien

Albanien har fortsat ydet sit bidrag til stabiliteten i regionen, særlig gennem sin moderate holdning til situationen i nabolandene. EU's forbindelser med Albanien udviklede sig med undertegnelsen i år af stabiliserings- og associeringsaftalen. Prioriteten er nu at fokusere på gennemførelse af interimsaftalen, som træder i kraft den 1. december 2006, og som vedrører handelsanliggender. Albanien forsøger med bistand fra EU at løse en række politiske, retslige og økonomiske problemer og bekæmpe korruption og organiseret kriminalitet. Disse anliggender vil være prioriteter for Albanien i de kommende år.

Bosnien-Hercegovina

Udsigten til tiltrædelse af EU er af største betydning til at tilskynde alle parter i Bosnien-Hercegovina til at foretage politiske og økonomiske reformer, f.eks. reform af politiet. Uindskrænket samarbejde med Det Internationale Krigsforbrydertribunal vedrørende det Tidligere Jugoslavien (ICTY) er et central element i de betingelser, på hvilke landet kan knytte nærmere forbindelser med EU. Lukningen af den høje repræsentant kontor (OHR) vil give landets befolkning og institutioner en yderligere kontrol over deres fælles skæbne. Fuldførelse af forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale og en sådan aftales gennemførelse vil styrke landets europæiske perspektiv. Disse forhandlinger kan fuldføres på et par måneder, forudsat at betingelserne herfor er opfyldt. Der er behov for en udvikling af

forfatningen til at opbygge en mere funktionel, bæredygtig og demokratisk stat. EU vil skulle løse spørgsmålet om sin egen fremtidige repræsentation i landet efter lukningen af OHR.

Montenegro

Montenegro blev uafhængigt i juni 2006 efter en folkeafstemning, der forløb under frie og redelige omstændigheder på betingelser aftalt med Den Europæiske Union. Efter uafhængigheden har Montenegro påbegyndt forhandlinger om en særskilt stabiliserings- og associeringsaftale på basis af nye forhandlingsdirektiver, som Rådet hurtigt udstedte. På grund af forholdet til EU har Montenegro kunnet imødegå udfordringerne i forbindelse med statsopbygning inden for førtiltrædelsesprocessens stabile og sikre rammer.

Det vil være vigtigt at holde gang i reformerne og fortsætte samarbejdet med ICTY, således at forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale kan fuldføres i de kommende måneder. Montenegro har et stort arbejde foran sig med at styrke levedygtige institutioner. Hovedforanstaltningerne i den forbindelse er angivet i det europæiske partnerskab, hvortil der sammen med denne meddelelse fremlægges et forslag. Retsreform, bekæmpelse af organiseret kriminalitet og korruption skal prioriteres. Montenegro vil skulle opgradere sin administrative kapacitet med henblik på gennemførelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen.

Serbien

Serbien skal roses for sin ansvarsfulde tilgang til Montenegros uafhængighed. Den nye forfatning skulle bane vejen for en styrkelse af landets styreform. Serbien har haft succes med at sikre makroøkonomisk stabilitet gennem privatisering og tiltrækning af udenlandske direkte investeringer. Den økonomiske integration i forhold til EU er i gang. Serbien har gjort yderligere fremskridt med administrativ reform. Den serbiske forvaltning har i sine forhandlinger med EU om en stabiliserings- og associeringsaftale vist, at den besidder betydelig institutionel kapacitet. Det spår vel for Serbiens evne til at indhente de andre lande i regionen på vejen til EU, når Serbien en gang opfylder betingelserne for genoptagelse af forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale.

Kommissionen undervurderer ikke omfanget af de problemer, som Serbien står over for under de aktuelle politiske omstændigheder. Serbien vil skulle indtage en konstruktiv holdning til Kosovo. Udsigten til tiltrædelse af EU til sin tid skal gøres troværdig og synlig for den serbiske befolkning, og det kan ske ved, at forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale genoptages og fuldføres hurtigt, så snart Serbien opfylder betingelsen om uindskrænket samarbejde med ICTY. EU arbejder også på at bringe den serbiske befolkning ind i de europæiske hovedstrømninger gennem visumlempelse⁵ og ved at hjælpe Serbien til at deltage mere aktivt i EF-programmer inden for f.eks. uddannelse, ungdomsanliggender, forskning og kultur.

⁵ Se nærmere om visumlempelse på side 10.

*Kosovo*⁶

EU har haft løbende kontakter med Kosovo og har overvåget standarder, leveret bistand og samarbejdet med UNMIK samt støttet processen for definition af territoriets status under FN-generalsekretærens særlige udsending Martti Ahtisaaris auspicer. EU har en større rolle at spille med hensyn til Kosovos status, når De Forenede Nationers Sikkerhedsråd en gang er nået til enighed herom.

Løsningen i den henseende skal være politisk og juridisk utvetydig og åbne perspektiver for Kosovos fremtidige udvikling. Kosovos status er enestående tilfælde, som ikke skaber nogen præcedens.

Det vil kunne anspore Kosovos myndigheder til at fremme reformer, som er nødvendige på centrale områder som f.eks. retsstaten, økonomi og offentlig administration, og til at skabe grundlaget for en vellykket overdragelse af ansvaret fra UNMIK. Mindretals rettigheder er et vigtigt spørgsmål såvel som inddragelse af mindretal i Kosovos institutioner.

Det europæiske perspektiv er af grundlæggende betydning for at give alle involverede parter en vision af et fælles fremtid i Den Europæiske Union.

6. KONKLUSIONER OG HENSTILLINGER

Kommissionen foreslår på basis af overstående analyse følgende konklusioner:

1. EU's udvidelsespolitik skal fortsat baseres på de tre principper om konsolidering, betingethed og kommunikation. EU indfrier sine forpligtelser over for lande, der allerede er med i processen, men er tilbageholdende med at påtage sig nye forpligtelser. Tempoet i tiltrædelsesprocessen afhænger af reformtempoet i kandidatlandet.
2. Den nugældende udvidelsesstrategi danner i kombination med metoderne og midlerne til at sikre, at EU er i stand til at optage nye medlemmer, grundlaget for en fornyet konsensus om udvidelse.
3. EU's evne til at optage nye medlemmer er betinget af to faktorer:
 - at dynamikken i den europæiske integration opretholdes gennem en styrkelse og uddybning, således at EU garanteres evne til at fungere korrekt. Dette er i både nuværende og fremtidige EU-borgeres interesse
 - at det sikres, at kandidatlandene opfylder de strenge betingelser og dermed er klar til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, når de tiltræder. Dette sørger Kommissionen for på basis af stram betingethed.

⁶ Som omhandlet i FN's Sikkerhedsråds resolution 1244

4. EU's integrationsevne vil blive taget op til fornyet overvejelse på alle centrale stadier i tiltrædelsesprocessen. Kommissionen vil i sine udtalelser om ansøgninger om medlemskab og under tiltrædelsesforhandlinger fremlægge analyser af konsekvenserne af tiltrædelse på vigtige politiske områder. På denne baggrund vil medlemsstaterne kunne fastlægge fælles EU-holdninger med henblik på forhandlingerne om de pågældende kapitler, også, hvor det er relevant, vedrørende overgangsperioder og andre ordninger.
5. Kommissionen vil i sin vurdering af budgetvirkningerne af fremtidige tiltrædelser undersøge, hvordan nøglepolitikker påvirkes, navnlig landbrugs- og samhørighedspolitikken.
6. EU skal sørge for, at det kan opretholde og uddybe sin egen udvikling samtidig med realiseringen af udvidelsesdagsordenen. Institutionel reform er nødvendig for at sikre, at beslutningstagningen i et udvidet EU bliver effektiv. Der vil skulle findes en løsning på spørgsmålet om EU-institutionerne, inden næste nye medlem er klar til at tiltræde.
7. Kommissionen vil yderligere forbedre kvaliteten af tiltrædelsesprocessen. Der kan fastsættes benchmarks for åbning og lukning af forhandlingskapitler, og de kan danne grundlag for suspension eller genåbning af forhandlingerne om individuelle kapitler. Resultaterne af politisk og økonomisk dialog vil blive indarbejdet i forhandlingsprocessen. Vanskelige emner som f.eks. reform af retsvæsenet og bekæmpelse af korruption vil skulle angribes på et tidligt stadium i tiltrædelsesprocessen.
8. For at skabe større åbenhed omkring forhandlingerne anbefaler Kommissionen, at vigtige forhandlingsdokumenter, herunder konsekvensanalyser, screeningdokumenter, benchmarks for åbning og lukning af forhandlingskapitler og EU's fælles holdninger i forhandlingerne offentliggøres.
9. Det er vigtigt at sikre offentlighedens opbakning. Det forudsætter, at processen følges nøje, og at de strenge betingelser overholdes. Det gælder også tilliden til EU's integrationskapacitet. Vi må også blive bedre til at kommunikere om udvidelse. Det er vigtigt at lytte til borgerne, løse virkelige problemer på basis af passende politikker og levere faktuel information. Medlemsstaterne har en førende rolle at spille i den forbindelse. Kommissionen vil gøre sit sammen med Europa-Parlamentet, nationale, regionale og lokale myndigheder og civilsamfundet.
10. Kroatien har haft en god start på tiltrædelsesforhandlingerne. Landet har gjort en stor indsats efter screeningen på mange områder for at tilpasse sin lovgivning, og det er i færd med at opbygge den nødvendige administrative kapacitet. Kroatien skal dog endnu sætte kraftigt ind på at løse større problemer som reform af retsvæsenet, bekæmpelse af korruption, økonomisk reform og fortsætte med uindskrænket at samarbejde med Det Internationale Krigsforbrydertribunal vedrørende det Tidligere Jugoslavien. Gode naboskabsforbindelser og regionalt samarbejde er fortsat et centralt element.

11. Tyrkiet opfylder fortsat i tilstrækkeligt omfang de politiske kriterier og er gået videre med politiske reformer. Tempoet er imidlertid løjet af i det sidste år. Der skal gøres en yderligere indsats navnlig på området ytringsfrihed. Der er også behov for yderligere forbedringer med hensyn til ikke-muslimske trossamfunds rettigheder, kvinders rettigheder, fagforeningsrettigheder og civil kontrol med militæret. Tyrkiet kan betragtes som en fungerende markedsøkonomi og har forbedret sin evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab. Gode naboskabsforbindelser er fortsat et centralt element.
12. Som det fremgår af erklæringen af 21. september 2005 fra Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater forventer EU, at Tyrkiet sørger for en fuldstændig, ikke-diskriminerende gennemførelse af tillægsprotokollen til Ankara-aftalen og fjerner alle hindringer for de frie varebevægelser, herunder restriktioner for transportmidler. Indfries disse forpligtelser ikke til fulde, får det indflydelse på forhandlingsforløbet i almindelighed. Kommissionen vil rette de relevante henstillinger forud for Det Europæiske Råds møde i december, hvis Tyrkiet ikke har opfyldt sine forpligtelser. Det er også vigtigt, som anført i tiltrædelsespartnerskabet, at Tyrkiet tager konkrete skridt til at normalisere de bilaterale forbindelser med alle EU-medlemsstaterne så snart som muligt.
13. Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien fik i december 2005 status som kandidatland, hvilket er en anerkendelse af landets reformpræstationer. Landet har fortsat gjort fremskridt, dog i et langsommere tempo i 2006. Alle landene på Vestbalkan har gjort fremskridt ud fra de køreplaner, som Kommissionen udstak sidste år. Hvert land bliver bedømt efter egen fortjeneste. Det er af største betydning for EU's vurdering af en medlemskabsansøgning, at et land opviser gode resultater med indfrielse af forpligtelser i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen (også de handelsrelaterede bestemmelser).

BILAG 1

Særrapport om EU's evne til at integrere nye medlemmer

INDLEDNING

Denne særrapport udgør en integrerende del af EU's udvidelsesstrategipapir 2006. Som svar på en anmodning fra Det Europæiske Råd på mødet i juni 2006 fokuserer den på anliggender på mellemlang og lang sigt vedrørende EU's evne til at integrere nye medlemmer. Der redegøres for en tilgang, som kan sikre, at EU opretholder og uddyber sin egen udvikling med hensyn til politik og institutioner, og samtidig realiserer en udvidelsesdagsorden med de større udfordringer, som verden byder på i dag.

I 1993 konkluderede Det Europæiske Råd i København, at EU's evne til at optage nye medlemmer uden derved at sætte tempoet i den europæiske integration over styr ligeledes er af stor betydning og bør indgå i overvejelserne i såvel EU's som ansøgerlandenes almindelige interesse. Som omhandlet i Kommissionens strategipapir 2005 og siden bekræftet i juni 2006 af Det Europæiske Råd skal der i udvidelsesforløbet tages hensyn til EU's integrationskapacitet.

EU skal sørge for, at det kan opretholde og uddybe sin egen udvikling samtidig med realiseringen af udvidelsesdagsordenen. Institutionel reform er nødvendig for at sikre, at beslutningstagningen i et udvidet EU bliver effektiv. Der vil skulle findes en løsning på spørgsmålet om EU-institutionerne, inden næste nye medlem er klar til at tiltræde.

Udvidelse drejer sig om at være del i et projekt på grundlag af fælles principper, politikker og institutioner. EU's skal sikre, at det bevarer evnen til at handle og træffe beslutninger ifølge en rimelig balance mellem institutionerne, overholdelse af budgetlofterne og til at forfølge ambitiøse fælles politikker, som fungerer godt og realiserer deres målsætninger.

EU's absorptionskapacitet eller snarere integrationskapacitet er betinget af udviklingen i EU's politikker og institutioner og af omdannelse af ansøgerlande til velforberejdede medlemsstater. Potentielle medlemmers evne til at tiltræde EU vurderes meget nøje af Kommissionen på basis af en række strenge betingelser. Integrationskapacitet er et spørgsmål om, hvorvidt EU kan optage nye medlemmer på et bestemt tidspunkt eller i et givet tidsrum uden at sætte de traktatfæstede politiske mål over styr. Det er først og fremmest et funktionelt begreb. Kommissionen vil i fremtiden udarbejde konsekvensanalyser på alle vigtige stadier i tiltrædelsesprocessen. Hvor der foretages sådanne analyser, tages der hensyn til hvert lands specifikke kendetegn.

EU er blevet udvidet fem gange og er vokset fra 6 til 25 og nu snart 27 medlemsstater. Disse udvidelser har i høj grad bidraget til foreningen af Europa og til fremme af demokratiet, menneskerettighederne og stabiliteten ud over kontinentet. De har stimuleret udviklingen af nye EU-politikker på områder som økonomisk og social samhørighed, eksterne forbindelser og miljøbeskyttelse. Det indre marked, Schengen-området og euroen blev skabt side om side hermed. Den femte udvidelse i 2004, som snart suppleres med Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse, har øget EU's vægt i verden og givet specifikke økonomiske gevinster både med hensyn til handel og investering og økonomisk vækst. EU har samtidig udviklet og implementeret nye politikker f.eks. inden for justitsanliggender, frihed og sikkerhed. Udvidelserne af EU er sket side om side med en uddybning af den europæiske integration.

Den aktuelle udvidelsesdagsorden bygger på en strategi bestående af tre grundprincipper: konsolidering, betingethed og kommunikation. Den omfatter landene på Vestbalkan og Tyrkiet, som befinder sig på forskellige stadier på vejen mod EU. Disse lande har fået stillet i udsigt, at de kan blive medlem af EU, når de en gang opfylder de nødvendige betingelser. EU indfrier eksisterende forpligtelser over for lande, der allerede er med i processen, men udviser forsigtighed med hensyn til at påtage sig nye forpligtelser.

For nærværende forekommer det usandsynligt, at en større gruppe lande skulle tiltræde samtidig i fremtiden. Kandidatlandene og de potentielle kandidatlande er meget forskellige med hensyn til politisk og økonomisk udvikling og administrativ kapacitet. Der vil i betragtning af de igangværende forberedelser til tiltrædelse i nogle lande kunne forventes flere udvidelser på mellemlang og lang sigt.

EU kan med held optage nye lande, forudsat at det selv gør fremskridt, og at kandidatlandene kan påtage sig deres ansvar som medlemsstater. EU-borgerne skal også være parat til nye udvidelser med en bedre forståelse af, hvad der står på spil. Det vil underbygge processens demokratiske legitimitet i offentlighedens øjne. Fremgangsmåden i dette papir går ud på:

- at sikre, at EU er i stand til at opretholde dynamikken i den europæiske integration
- at sikre, at kandidatlandene opfylder de strenge betingelser
- bedre kommunikation.

Spørgsmålet om Den Europæiske Unions endelige grænser er blevet rejst i senere år. Kommissionen har på den baggrund kunnet drage flere konklusioner. Udtrykket "europæisk" dækker geografiske, historiske og kulturelle elementer, som alle bidrager til den europæiske identitet. Den fælles opfattelse af idéer, værdier og historisk samvirke kan ikke koges ned til en enkel tidløs formel og tages op til fornyet overvejelse af hver ny generation.

Retsgrundlaget for udvidelsen er artikel 49 i traktaten om Den Europæiske Union, hvori det hedder, at *"enhver europæisk stat, som overholder principperne i artikel 6, stk. 1, kan ansøge om at blive medlem af Unionen."* Denne traktatbestemmelse betyder dog ikke, at alle europæiske lande skal indgive ansøgning, eller at EU skal acceptere alle ansøgninger. Den Europæiske Union definerer sig først og fremmest ved sine værdier.

ET KORT TILBAGEBLIK OVER EU'S INTEGRATIONSKAPACITET

EU har ved sine tidligere udvidelser vurderet sin evne til at integrere nye medlemmer. Kommissionens udtalelser om medlemskabsansøgningerne har tjent som grundlag for Rådets beslutning om, hvorvidt der skulle indledes tiltrædelsesforhandlinger. Kommissionen har i udtalelserne vurderet kandidatlandenes evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab og tillige deres accept af EU-politikker. Under de første fire udvidelser gav udtalelserne også en generel analyse af virkningerne af udvidelsen på EU på områder som det skiftende formandskab for Rådet, skøn over finansielle nettooverførsler baseret på eksisterende fælles politikker eller indførelse af nye officielle EU-sprog.

Kommissionen forelagde i 2004 resultaterne af en undersøgelse af spørgsmål affødt af Tyrkiets eventuelle medlemskab sammen med en henstilling om indledning af tiltrædelsesforhandlinger. Ifølge undersøgelsen ville de nødvendige forberedelser til tiltrædelse være langt ind i det næste årti. Der blev foretaget et skøn over de budgetmæssige konsekvenser af Tyrkiets tiltrædelse og indkredset områder, hvor der ville opstå særlige udfordringer: landbrug, samhørighed, energi, migration, ydre grænser og udenrigspolitik.

Under forberedelserne til de tidligere udvidelser behandlede Kommissionen i særskilte policy-papirer implikationerne for EU af anliggender, som var fælles for flere ansøgninger om medlemskab. Kommissionen har peget på en styrkelse af EU-institutionerne, en yderligere økonomisk integration og udformning af fælles politikker som en forudsætning for europæisk integration.

I 1997 gav Kommissionen sin vurdering af de sandsynlige virkninger af den femte udvidelse og stillede forslag til budget- og politikreformer som forberedelse til udvidelsen. Et centralt mål i "Agenda 2000" var at sikre, at EU-politikkerne var indstillet på udvidelse.

Fra et økonomisk synspunkt var EU allerede begyndt på at forberede den femte udvidelse så tidligt som 1991, da EU indgik de første Europaaftaler med central- og østeuropæiske lande. Som følge af disse aftaler blev EU hurtigt disse landes største handelspartner. Størstedelen af den bilaterale handel med industrivarer mellem EU og disse lande var liberaliseret længe før tiltrædelsen, hvilket i høj grad lettede den økonomiske integration.

Økonomisk integration med Tyrkiet fremhjælpes på grund af toldunionen, som har stimuleret økonomisk reform og dynamik. På Vestbalkan er landene blevet forberedt på basis af stabiliserings- og associeringsaftaler, som indeholder bestemmelser om en gradvis handelsliberalisering og økonomisk bistand. Udvidelsen side om side med modernisering af den centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA) baner vejen for en dybere økonomisk integration i Sydøsteuropa.

Vurderingen af EU's evne til at integrere nye medlemsstater fortsatte under tiltrædelsesforhandlingerne. Kommissionen foreslog foranstaltninger til at tackle virkningerne af udvidelsen for de eksisterende medlemsstater på særlige politikområder. Ved den femte udvidelse gjaldt dette arbejdstagernes bevægelsesfrihed og vejtransport. Kommissionens vurdering af de nødvendige budgetbeløb til at finansiere den femte udvidelse dannede grundlag for en afslutning af forhandlingerne, også hvad angår betalinger på landbrugsområdet.

EU hjalp ansøgerlandene med at forberede sig på at påtage sig de fremtidige forpligtelser ved medlemskab. I forbindelse med den femte udvidelse opstillede den en førtiltrædelsesstrategi. Denne indebar overvågning af og indberetning om hvert lands fremskridt, prioritering af tiltag på basis af tiltrædelsespartnerskaber og finansiel bistand. Ansøgerstaterne kunne på grundlag af vidtrækkende associeringsaftaler overtage nogle rettigheder og forpligtelser i henhold til EU-retten inden tiltrædelsen på diverse områder af det indre marked f.eks. konkurrencepolitik, intellektuel ejendomsret, søtransport og certificering af industriprodukter. Kandidatlandene tog del i EU-agenturer og -udvalg. Efter undertegnelsen af tiltrædelsestraktaterne deltog de tiltrædende lande som observatører i lovgivningsprocessen.

Denne strategi, som skulle fremme kandidatlandenes egne forberedelser, hjalp til, at de kunne integrere sig gnidningsløst i EU. To år efter deres tiltrædelser er de ti nye medlemsstater nu i stand til i vid udstrækning at efterleve EU-lovgivningen som omhandlet i resultattavlen for det indre marked og rapporter om gennemførelsen af EU-retten. De økonomiske virkninger af deres tiltrædelse har været positive. Institutionerne har kunnet fortsætte med at fungere og træffe beslutninger; de nye medlemsstater har spillet en aktiv rolle.

Kommissionen har foretaget en undersøgelse af den økonomiske dimension af udvidelsen to år efter udvidelsesrunden den 1. maj 2004. Undersøgelsen viser, at erfaringerne fra de sidste to år i vid udstrækning har været positive⁷. Østudvidelsen har pustet til væksten og jobskabelsen i den europæiske økonomi. Dette positive resultat kan tilskrives de omhyggelige forberedelser af udvidelsen over det forløbne årti.

Størstedelen af offentligheden i EU og i kandidatlandene har støttet udvidelsen. Dog står der meget på spil, og folkeopinionen har stadig visse betænkeligheder og bekymringer med hensyn til udvidelse. Dette problem skal afhjælpes.

EU's INTEGRATIONSKAPACITET I DAG

EU vil skulle sikre sig, at det stadig er i stand til at fungere i dets nuværende og fremtidige borgeres interesse. Medens EU internt forbereder sig på yderligere institutionel reform, skal den omhyggeligt administrerede tiltrædelsesproces fortsætte.

I dette afsnit præsenteres der en metode for vurdering af EU's kapacitet til fremtidige udvidelser på basis af tidligere erfaringer.

Sikre, at EU er i stand til at opretholde dynamikken i den europæiske integration

Der er tre hovedelementer, som er betingende for EU's evne til at holde gang i den europæiske integration, efterhånden som det udvider sig: institutionerne, de fælles politikker og budgettet. EU skal sikre sig, at institutionerne fortsat fungerer effektivt, at de politiske mål realiseres og at budgettet står i forhold til målene og de finansielle ressourcer.

Institutioner

EU har ikke behov for nye institutionelle arrangementer alene på grund af udvidelser; det er også nødvendigt for, at det aktuelle EU kan fungere bedre. EU skal sikre sig, at dets institutioner og beslutningstagningsprocesser forbliver effektive og kan drages til ansvar både af hensyn til de nuværende medlemsstater og med sigte på fremtidige udvidelser.

Integration af de tiltrædende lande i EU-institutionerne var ved tidligere tiltrædelser en del af tiltrædelsesforhandlingerne. De dermed forbundne tilpasninger af bestemmelserne vedrørende institutionerne blev nedfældet i tiltrædelsestraktaterne. Der blev forud for den sidste tiltrædelse gennemført en reform af institutionerne. Bestemmelserne vedrørende institutionerne i tiltrædelsestraktaterne med de ti nye medlemsstater, som tiltrådte i 2004, og med Bulgarien og Rumænien bygger på Nice-traktaten.

⁷ Meddelelse fra Kommissionen – Udvidelse, to år efter – en økonomisk succes – KOM(2006) 200 af 3.5.2006.

Nice-traktaten indeholder regler for op til 27 medlemsstater, dvs. inkl. Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse. Men det hedder i traktaten, at når Unionen består af 27 medlemsstater, skal antallet af medlemmer af Kommissionen være mindre end antallet af medlemsstater. Antallet af medlemmer af Kommissionen fastsættes af Rådet med enstemmighed. Denne regel gælder for den første Kommission efter tiltrædelsen af den 27. medlemsstat. Rådet skal også vedtage de nærmere detaljer for ordningen med ligelig rotation.

Nice-traktaten indeholder ingen bestemmelser om tilpasninger af de andre institutioners sammensætning og funktion i en Union bestående af mere end 27 medlemsstater. Fordelingen af sæder i Europa-Parlamentet og vægtningen af stemmer i Rådet indtager klart en central plads i EU's beslutningskapacitet. EU vil derfor inden yderligere udvidelser skulle tage stilling til rækkevidden og substansen af disse institutionelle reformer.

Udvidelse vil også få praktiske implikationer for institutionernes funktion, f.eks. sprogaspektet. Der vil i Kommissionens udtalelser om fremtidige ansøgninger om EU-medlemskab blive medtaget en vurdering af virkningerne af udvidelse for EU-institutionerne.

Der vil skulle findes en løsning på spørgsmålet om EU-institutionerne, inden næste nye medlem er klar til at tiltræde. Det er lige så meget i fremtidige potentielle medlemsstaters interesse som det udvidede EU's interesse, at EU kommer til at fungere bedre.

EU-politikker

Tidligere udvidelser har bidraget til at styrke EU-politikker, efterhånden som nye medlemsstater medbragte deres egne nationale erfaringer og politikretningslinjer til det europæiske foretagende. EU-retten, som den står i dag, på så forskellige områder som samhørighedspolitik, landbrug, fiskeri, miljøbeskyttelse, eksterne forbindelser, åbenhed, ansvarlighed og europæisk borgerskab afspejler til dels virkningerne af tidligere udvidelser. Nogle EU-politikker ville blive mere udbytterige, hvis de blev udvidet til flere lande under de rette betingelser, f.eks. det indre marked og området med retfærdighed, frihed og sikkerhed.

EU skal i forbindelse med en udvidelse være i stand til fortsat at udforme og gennemføre fælles politikker på alle områder. Der vil på alle væsentlige stadier i udvidelsesprocessen blive foretaget vurderinger af virkningerne af en udvidelse på EU's politikker.

Kommissionen vil i fremtiden i sin udtalelse om et lands ansøgning om EU-medlemskab medtage en vurdering af virkningerne af landets tiltrædelse på EU's politikker. Det vil også afspejle sig i tiltrædelsesforhandlingsgrundlaget.

Forhandlingsgrundlaget for Kroatien og Tyrkiet omfatter en række foranstaltninger, som skal hjælpe dem til at integrere sig problemløst i EU's politikker. Det omfatter også foranstaltninger til at sikre, at EU's politikker fungerer ordentligt efter tiltrædelsen, f.eks. overgangsperioder, undtagelser, særordninger og permanente beskyttelsesklausuler.

Kommissionen vil undersøge virkningerne af fremtidige udvidelser for landbrugs- og samhørighedspolitikkerne i forbindelse med vurderingen af virkningerne for budgettet. Her vil der blive taget hensyn til den fremtidige udvikling i disse politikker.

Kommissionen vil under tiltrædelsesforhandlingerne foretage indgående vurderinger af tiltrædelsens indvirkning på centrale politikområder, f.eks. personbevægelser, grænseforvaltning, landbrug, samhørighedspolitik og transport. Der vil blive foretaget lignende analyser vedrørende energipolitik og udenrigs- og sikkerhedspolitik under hensyntagen til EU's strategiske begrundelser for udvidelse i form af stabilitet, udenrigs- og sikkerhedspolitiske aktiver og energiforsyningsikkerhed. På denne baggrund vil medlemsstaterne kunne fastlægge fælles EU-holdninger med henblik på forhandlingerne om de pågældende kapitler, også, hvor det er relevant, vedrørende overgangsperioder og andre ordninger med en klar idé om de sandsynlige konsekvenser.

EU-budget

EU skal kunne fortsætte med at finansiere sine politikker på en bæredygtig måde. Virkningerne af udvidelsen for EU-budgettet vil blive omhyggeligt vurderet under hele udvidelsesprocessen. Kommissionen vil i sin udtalelse om et lands ansøgning om EU-medlemskab medtage skøn over virkningerne for budgettet.

Inden yderligere udvidelser vil EU skulle tage stilling, hvilke budgetmidler der er brug for. På det grundlag vil Kommissionen med henblik på fremtidige tiltrædelsesforhandlinger stille forslag til en pakke af finansielle foranstaltninger. I Kommissionens analyse vil der blive taget hensyn til både budgetaspekterne og den øgede økonomiske dynamik, som udvidelse afføder.

Sikre, at kandidatlandene opfylder de strenge betingelser

Betingethed er et af de bærende elementer i Kommissionens udvidelsesstrategi. Hvis kandidatlandene forbereder sig godt, vil de lettere kunne integrere sig i EU. En yderligere kvalitetsforbedring af forberedelserne er blevet nødvendig, efterhånden som EU's aktivitetsområder udbredes. Det forudsætter en streng håndhævelse af betingelserne i førtiltrædelsesfasen og fuldstændig opfyldelse af kravene på hvert stadium i tiltrædelsesprocessen.

Kommissionen vil som led i førtiltrædelsesstrategien nøje overvåge, hvilke fremskridt hvert tiltrædende land gør. Overvågningen baseres på de politiske og økonomiske kriterier og kriterierne vedrørende EU-retten for medlemskab. Kommissionen vil være særlig opmærksom på, at de nødvendige strukturer til at sikre retsstaten er til stede. Det gælder den administrative kapacitet og domstolene samt bekæmpelse af bedrageri og korrupsion. Disse anliggender skal angribes på et tidligt stadium i førtiltrædelsesprocessen.

Kommissionen vil på basis af sine konklusioner stille forslag til kort- og mellemlistede reformprioriteter til tiltrædelsespartnerskaber eller europæiske partnerskaber for hvert land. Disse politikrammer viste sig at være et effektivt redskab til at fastlægge prioriteter under forberedelserne til den femte udvidelse. Kommissionen vil løbende foreslå ajourføringer. Den finansielle bistand til støtte af de berørte lande skal rettes mod de reformer, der er indkredset som prioriteter i partnerskaberne. Indførelsen i 2007 af et enkelt nyt finansieringsinstrument til at dække alle behov i førtiltrædelsesfasen vil gøre EU-støtten til forberedelserne til medlemskab mere effektive.

Associeringsaftalerne med udvidelseslandene spiller en central rolle i landenes forberedelser. Kommissionen vil føre tilsyn med, at forpligtelserne indfries. Gode resultater med indfrielse af bilaterale forpligtelser er et vigtigt element, når EU skal overveje en ansøgning om medlemskab.

Fremskridt med tiltrædelsesforhandlingerne er betinget af, at tiltrædelseskravene til hvert enkelt land som angivet i forhandlingsgrundlaget indfries. Kandidatlandene forventes at være i stand til at opfylde præcise benchmarks, inden et forhandlingskapitel kan åbnes eller lukkes. Hvis de pågældende benchmarks ikke opfyldes, kan forhandlingerne om det berørte kapitel enten suspenderes eller genåbnes.

I fremtiden vil der blive etableret en nærmere forbindelse mellem fremskridt med politiske reformer og tempoet i forhandlingerne generelt. Resultatet af dialogen med landene om deres fremskridt med løsning af spørgsmål i tilslutning til de politiske kriterier for medlemskab vil blive indarbejdet direkte i forhandlingsprocessen. Kommissionen vil forberede dialogen med medlemsstaterne og rapportere tilbage til dem i de relevante instanser i Rådet. Der er i rådsregi indført nye arrangementer til at sikre, at embedsmænd fra medlemsstaterne, som har ansvaret for at overvåge fremskridt med reformerne, og embedsmænd med ansvar for tiltrædelsesforhandlingerne, mødes i den samme arbejdsgruppe.

De aktuelle forhandlingsdirektiver omfatter desuden et kapitel om retsvæsenet og grundlæggende rettigheder, under hvilket de politiske spørgsmål vil blive behandlet. Det betyder, at der kan føres nøje tilsyn med fremskridt på fundamentale områder. Tiltrædelsesforhandlingerne kan suspenderes i tilfælde af grov og vedvarende overtrædelse af principperne om frihed, demokrati, respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder og retsstaten.

Resultaterne af dialogen med landene om deres økonomiske reformer vil fremover også blive integreret i forhandlingsprocessen. Kommissionen vil forberede dialogen med medlemsstaterne og rapportere tilbage til dem i de relevante instanser i Rådet. Denne dialog fokuserer på opfyldelse af de økonomiske kriterier og på konvergens med EU-økonomierne. Det er meget vigtigt, at de tiltrædende lande før tiltrædelsen er fungerende markedsøkonomier, som er i stand til at konkurrere på det indre marked. Førtiltrædelsesstøtten vil blive rettet mere præcist mod at realisere dette mål.

Sammen med forhandlingsgrundlaget og benchmarks for åbning og lukning af forhandlingskapitler sikres der dermed en disciplineret tilgang til tiltrædelsesforhandlingerne.

Nogle lande kunne eventuelt ønske at sætte deres egen dato for tiltrædelse for at kunne styre deres reformbestrebelse, men EU bør afholde sig fra at fastsætte sådanne datoer, før tiltrædelsesforhandlinger nærmer sig deres afslutning. Der bør gælde det princip, at datoen for afslutningen af tiltrædelsesforhandlingerne afhænger af, hvilke fremskridt landet selv gør.

Bedre kommunikation

Demokratisk legitimitet er et grundlæggende element i EU-udvidelsesprocessen. Enhver central afgørelse, der fører til et lands tiltrædelse, træffes enstemmigt af de demokratisk valgte regeringer i medlemsstaterne og kandidatlandene. De nationale parlamenter ratificerer afgørelsen. Europa-Parlamentet, hvis medlemmer er direkte valgt, skal afgive samstemmende udtalelse.

Demokratisk legitimitet vil også sige et Europa, som lytter til, hvad offentligheden ønsker, og fører en passende politik til at imødekomme disse ønsker. EU skal skaffe sig støtte fra borgerne for at kunne gennemføre sine politikker, og dette gælder også for udvidelser. Det forudsætter, at processen følges nøje, og at de strenge betingelser overholdes. Det gælder også tilliden til EU's integrationskapacitet. Bedre kommunikation er desuden en væsentlig del af

EU's udvidelsespolitik. Tidligere udvidelser har generelt vundet tilslutning i offentligheden, men der er også forekommet tvivl og misforståelser. Offentligheden skal forberedes bedre på fremtidige udvidelser.

EU vil skulle kommunikere bedre om fordelene og udfordringerne ved udvidelse. Det er i første række en opgave for medlemsstaterne og kandidatlandene at forklare og forsvare de valg, de har truffet. Ledere på nationalt, regionalt og lokalt plan har de bedste muligheder for at forstå, hvad der optager folk, og for at kommunikere direkte med dem. Medlemsstater, som selv er engageret i udvidelsesprocessen, vil skulle forklare offentligheden bedre, hvilke konkrete fordele folk kan forvente af udvidelsen. Kommissionen vil gøre sit sammen med Europa-Parlamentet, nationale, regionale og lokale myndigheder, akademiske kredse, refleksionsgrupper og civilsamfundet. Kommissionen vil især sørge for, at der er faktuelle oplysninger til rådighed i et brugervenligt format. Det gælder både udvidelsespolitiske spørgsmål og praktiske anliggender som håndhævelse af betingelserne gennem overvågning af reformerne, fastsættelse af benchmarks og konsekvensanalyser.

EU, medlemsstaterne og kandidatlandene skal gøre en større indsats for at fremme den gensidige viden og forståelse og udvikle ejerskabet til det fælles europæiske projekt. Det skal ske over flere år. Den civilsamfundsdialog, der blev etableret med Tyrkiet i 2004 og udvidet til landene på Vestbalkan i 2006, skal videreudvikles. Kommissionen agter at udbrede denne dialog til andre sektorer i samfundet og økonomien. Den vil gøre dette i forståelse med Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget og andre instanser, som er aktive på dette felt. Det er vigtigt at involvere borgerne i denne dialog og lytte til deres betænkeligheder og bekymringer.

Kommissionen går ind for større åbenhed som et middel til at bringe udvidelsesprocessen nærmere borgerne. Kommissionen offentliggør allerede sine udtalelser om ansøgninger om medlemskab og sine rapporter om de enkelte landes fremskridt. Den har også offentliggjort forhandlingsgrundlaget for Kroatien og Tyrkiet. Andre vigtige dokumenter med berøring til tiltrædelsesforhandlingerne bør nu også gøres offentligt tilgængelige. I forbindelse med den femte udvidelse var dette praksis i flere kandidatlande med hensyn til deres egen forhandlingsposition. Kommissionen mener, at screeningrapporter, benchmarks for åbning af forhandlingskapitler såvel som EU-forhandlingspositioner bør gøres offentligt tilgængelige på Internettet.

Den tilgang, som er skitseret i denne rapport, vil styrke det demokratiske grundlag for udvidelsesprocessen. Det er i alle aktørers interesse at undgå, at der opstår en kløft mellem de politiske beslutningstagere på den ene side og offentligheden på den anden. Erfaringerne med den femte udvidelse vil hjælpe EU til at føre processen videre i den kommende år.

BILAG 2

Konklusioner om Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Montenegro, Serbien, Kosovo⁸ og Tyrkiet

Albanien

Hvad de **politiske kriterier** angår, har Albanien gjort visse fremskridt med demokrati og retsstatsforhold, herunder bekæmpelse af korrupsion, som er en central prioritet i det europæiske partnerskab. Albanien fører fortsat en konstruktiv politik over for regionen. En større indsats er nødvendig med hensyn til andre prioriteter i partnerskabet.

Der er gjort visse fremskridt med **demokrati og retsstatsforhold**. Men udviklingen har været ujævn. *Parlamentet* varetager sin politiske rolle fuldt ud, og dets udvalg om europæisk integration har været særdeles aktivt. Parlamentet er nu mere åbent, og det har effektive forbindelser til andre forfatningsmæssige organer, men må stadig arbejde med tekniske og administrative mangler. Regeringen og oppositionen bør samarbejde i større omfang, således at det bliver muligt at sætte gang i vigtige arbejder som valgreformer og opfyldelse af forpligtelserne i stabiliserings- og associeringsaftalen.

Regeringen har vedtaget en plan for, hvordan man kan opfylde forpligtelserne i det europæiske partnerskab og stabiliserings- og associeringsaftalen. Den er i færd med at oprette strukturer, som kan koordinere indholdet af EU-reformer og stå for forvaltningen af ressourcer til deres gennemførelse. Det er vigtigt, at disse strukturer koordinerer deres arbejde indbyrdes. Bedre anvendelse af ekspertbistand til udformning af lovforslag er nødvendig. Omstruktureringen i mange ministerier har bevirket midlertidig reduceret kapacitet på flere områder inden for *den offentlige forvaltning*. Det er vigtigt, at der nu fokuseres på ændringer, som kan øge effektiviteten. Der er foretaget personaleudskiftninger uden behørig hensyntagen til loven om offentligt ansatte. Udnævnelser i forvaltningen foregår stadig under politisk indflydelse. Forvaltningen af den offentlige sektor, karrierestrukturer og lønninger er fortsat dårlig.

En ny lov skal forbedre dommernes karrierestruktur og metoderne for tildeling af sager mellem dem. Der hersker nu lidt større åbenhed inden for *retsvæsenet*. Der er gjort fremskridt med håndhævelsen af domme. Generelt er der dog kun gjort begrænset fremskridt med forbedringen af retsvæsenet. Det er nødvendigt at forbedre ansættelsesprocedurerne for dommere og arbejdsbetingelserne for administratorer i retsvæsenet. Kompetencefordelingen mellem de to retsinspektorater må gøres mere tydelig. Samarbejdet mellem politi og retsvæsen må forbedres. Gennemførelsen af domme er generelt dårlig. Retssikkerhed er nødvendig, hvis der skal skabes et positivt klima for handel og investeringer.

Kampen mod korrupsion har ført til massive afskedigelser i den offentlige sektor. Antallet af embedsmænd, som er anklaget for korrupsion, er steget. Der er nedsat en task-force for bekæmpelse af korrupsion på højt niveau, og loven om interessekonflikter er forbedret. Det øverste inspektorat for afsløring og kontrol af aktiver er blevet mere effektivt, og der er taget skridt til at øge åbenheden i den offentlige forvaltning. I tilfælde, hvor der er blevet truffet foranstaltninger til bekæmpelse af korrupsion, som overskrider grænserne i forfatningen, har forfatningsdomstolen grebet ind. Det er nu nødvendigt at træffe flere institutionelle

⁸ Ifølge FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1244.

foranstaltninger til forebyggelse af korruption, da det stadig er et alvorligt problem. Korruptionsbekæmpelse er en prioritet i forbindelse med gennemførelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen.

Der har været begrænset fremskridt på området **menneskerettigheder og mindretalsbeskyttelse**. Undervisning i menneskerettigheder er blevet obligatorisk for alle ansatte i retsvæsenet. Reglerne vedrørende varetægtsfængsling er blevet forbedret. Den albanske ombudsmand arbejder nu mere aktivt med menneskerettigheder. Internationale normer for forebyggelse mod tortur, fængselsforhold og indsattes rettigheder, navnlig i forbindelse med varetægtsfængsling, følges stadig kun i ringe omfang. De seneste ændringer i sammensætningen af medietilsynsmyndigheden bør nu gennemføres i praksis. Lovrammen om mediefrihed er fortsat mangelfuld og dårligt gennemført. Mediefrihed er en central prioritet i det europæiske partnerskab. Et nyt gennemførelsesorgan vil måske kunne sætte fart i tilbagegivelsen af ejendom, også en central prioritet, men processen er i øjeblikket stadig meget langsom. Sikkerhed i forbindelse med ejendomsret er vigtig, hvis forpligtelserne i stabiliserings- og associeringsaftalen skal kunne opfyldes. Albanien er startet på at skabe en lovramme for mindretalsbeskyttelse. Internationale forpligtelser gennemføres endnu ikke i fuldt omfang, og en større indsats er nødvendigt, hvis det skal være muligt at skabe større tolerance over for mindretal. Albaniens strategi angående romaerne har givet anledning til flere nyttige initiativer, men der er endnu ikke afsat tilstrækkelige ressourcer til disse. Roma-børn er særlig sårbare i forbindelse med menneskehandel.

Hvad angår **regionale spørgsmål og internationale forpligtelser**, spiller Albanien fortsat en positiv rolle. Albanien er et aktivt medlem af regionale initiativer inden for politik, handel, miljø, økonomi, sikkerhed, luftfart og energi. Landet har også udviklet sine forbindelser med nabolande og andre lande i regionen og indtager en konstruktiv holdning i spørgsmålet om Kosovo.

Hvad **økonomiske kriterier** angår, har Albanien i vid udstrækning opnået makroøkonomisk stabilitet. Landet har således gjort fremskridt på vejen mod en fungerende markedsøkonomi. Yderligere omfattende reformbestrebelse må fortsætte, også for at sætte landet i stand til at modstå konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Generelt er der stadig politisk konsensus om de væsentligste elementer i den økonomiske politik. Albanien har stort set været i stand til at fastholde makroøkonomisk stabilitet. Landet har fortsat haft en kraftig økonomisk vækst, som har reduceret fattigdomsniveauet. Kombinationen af forskellige makroøkonomiske politikker er stadig passende. Der har været ført en troværdig valutapolitik, som har kunnet fastholde inflationen på et lavt niveau. Den finanspolitiske konsolidering er udviklet yderligere, og en reform af den offentlige forvaltning og skatteforvaltningen har bidraget til at forbedre den finanspolitiske linje. De administrative hindringer for markedsadgang er blevet reduceret.

Underskuddet på udenrigsbalancen er blevet markant større, og eksportgrundlaget er stadig meget svagt. Albaniens lovramme for offentlige indkøb, privatisering og koncessioner må forbedres. Mangler i erhvervmiljøet som retlig usikkerhed og svag lovgennemførelse, dårlig infrastruktur eller upålidelige energiforsyninger er til hinder for den økonomiske udvikling. Ejendomsretten håndhæves stadig kun i meget ringe omfang, og der er kun gjort lidt fremskridt i arbejdet med at skabe et mere effektivt retsvæsen. Det vil kræve en stor indsats at få styrket rets- og tilsynsrammerne for finanssektoren uden for bankerne. Bestrebelse for at tackle og formalisere den grå økonomi må fremskyndes yderligere. Privatiseringsprocessen

er endnu ikke fuldført, og det er nødvendigt, at omstruktureringen af statsejede virksomheder, navnlig elforsyningsselskaberne, kan fortsætte uden forsinkelse.

Albanien har gjort fremskridt med tilpasningen af lovgivning, politikker og kapacitet til *europæiske standarder*, navnlig i forbindelse med bekæmpelse af organiseret kriminalitet og på told- og konkurrenceområdet. Fremskridt i forbindelser med reformerne på områder som offentlige indkøb, intellektuel ejendomsret og veterinær- og plantesundhedskontrol er meget vigtigt for en vellykket gennemførelse af stabiliserings- og associeringsaftalen.

Der er gjort fremskridt på visse områder vedrørende *det indre marked*, men på andre områder er det nødvendigt med en meget større indsats, hvis Albanien skal opfylde sine forpligtelser i stabiliserings- og associeringsaftalen. Landet har gjort visse fremskridt med vedtagelse og kontrol af standarder. Kapaciteten til akkreditering, metrologi og markedstilsyn er blevet styrket, men det er nødvendigt med lovmæssige forbedringer og bedre koordination. Der er skabt større sammenhæng i strukturerne for forbruger- og sundhedsbeskyttelse. Disse strukturer må nu styrkes. Stabiliserings- og associeringsaftalen omfatter forpligtelser vedrørende *arbejdskraftens frie bevægelighed, fri levering af tjenesteydelser og etableringsfrihed*. Der har ikke været nogen mærkbar udvikling i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed. Forskelsbehandling i forbindelse med registreringsafgifter for udenlandske selskaber er afskaffet. Procedurene for erhvervsregistrering er blevet forenklet, men er stadig temmelig uklare. Der findes fortsat hindringer for etablering og restriktioner for kapitalbevægelser.

Et effektivt toldsystem er afgørende for implementeringen af stabiliserings- og associeringsaftalen. Indtægterne fra told er steget efter omfattende toldreformer. Der er gjort fremskridt med informatisering, toldregler og forvaltning af oprindelse. Samarbejdet mellem politi og toldvæsen er blevet styrket. Der er nu behov for bedre infrastruktur og yderligere tilpasning til EU-retten. Skatteforvaltningen er blevet forenklet, og der er gjort fremskridt med informatisering og risikoanalyser. Det er nødvendigt med yderligere tilpasning til EU-lovgivningen og en omfattende strategi for skatteopkrævning og kontrol.

Albanien har påtaget sig forpligtelser på *konkurrenceområdet* i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen. Hvad *antitrustlovgivningen* angår, fungerer konkurrencemyndigheden nu bedre, men hæmmes af personalemangel og manglende erfaringer. Forberedelserne i relation til *statsstøtte* i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen er kommet i gang. Lovrammer og register er færdiggjort. Statsstøttedepartementets operationelle uafhængighed må nu sikres.

En ny lov om *offentlige indkøb* er til behandling, og undervisning i emnet er blevet udvidet, men den nuværende lovramme svarer ikke til EU-retten. Agenturet for offentlige indkøb er endnu ikke tilstrækkelig stærkt. Fremskridt på området er væsentlige, således at man kan forbedre styringen i den offentlige sektor, en central prioritet i det europæiske partnerskab, og opfylde forpligtelserne i stabiliserings- og associeringsaftalen. På området *intellektuelle ejendomsrettigheder*, er der lanceret en database for varemærker, patenter og industriel design. I toldforvaltningen er der oprettet en enhed for intellektuelle ejendomsrettigheder. Kontoret for ophavsret fungerer imidlertid ikke endnu, og intellektuelle ejendomsrettigheder håndhæves stadig kun i mindre omfang. Det kræver en kraftig skærpelse, hvis Albanien skal kunne opfylde forpligtelserne i stabiliserings- og associeringsaftalen.

Der har været begrænset fremskridt på området *beskæftigelse*. Der kan rapporteres om visse fremskridt med uddannelse, herunder godkendelse af nationale strategier for undervisningen på sekundært niveau og inden for erhvervsuddannelse. Deltagelsesfrekvensen i undervisningen er dog stadig forholdsvis lav.

Der kan rapporteres om fremskridt i forbindelse med *sektorpolitikker*. Hvad angår *industri og små og mellemstore virksomheder (SMV)*, er der udarbejdet en revideret handlingsplan om fjernelse af de administrative hindringer for erhvervslivet og om oprettelse af en ny paraplyorganisation til fremme af investeringer, eksport og SMV'er. Der gøres fortsat kun langsomt fremskridt i bestræbelserne på at forbedre erhvervsmiljøet og reducere den uformelle økonomi. Udviklingen på *landbrugsområdet* har været meget begrænset. Der har været en stigning i salget af visse produkter og i investeringerne, men produktiviteten og konkurrenceevnen er fortsat ikke særlig stor. Hvis Albanien skal kunne anvende stabiliserings- og associeringsaftalen og handelsbetingelserne i interimsaftalen med gode resultater, er det vigtigt, at der er overensstemmelse med EU's krav på *veterinær- og plantesundhedsområdet*, hvilket endnu ikke er tilfældet. *Fiskeritjenesten* fører kontrol med landingerne af fisk, men der øves fortsat ulovlig skade på bestandene.

Hvad angår både *miljø* og *transport*, har der været en del fremskridt med den horisontale lovgivning, men implementeringen og infrastrukturudviklingen er stadig svag. *Energisektoren* er fortsat meget svag. Albanien har ratificeret energifællesskabstraktaten og er begyndt på at vedtage de relevante love, men elektricitetsspildet er vokset, og opkrævningen af regninger er faldet. Albanien sakker bagud i forberedelserne til at påtage sig forpligtelserne i stabiliserings- og associeringsaftalen angående *informationssamfund* og *medier*. Det er nødvendigt at gennemføre og håndhæve love om liberalisering i forbindelse med elektronisk kommunikation og informationsteknologi. Forskriftsrammen er endnu ikke på linje med EU-retten. Telekomtilsynet er ikke tilstrækkeligt aktivt. Angående *finanskontrol* har regeringen nu undertegnet dokumentet med retningslinjerne for offentlig intern finanskontrol. Der har været fremskridt med hensyn til love og forskrifter, men kun på et indledende stadium. Der er gjort gode fremskridt med *statistikker*.

På området *retfærdighed, frihed og sikkerhed* er der gjort fremskridt med nogle aspekter, men alle områder kræver stor og vedvarende opmærksomhed. Der er indført bedre undervisning og større dokumentsikkerhed i *visumforvaltningen*. Der er endnu ikke installeret et centraliseret it-netværk, og lovændringer er stadig påkrævet. Der er gjort visse fremskridt med *grænseforvaltningen* med nyt udstyr og bedre koordination, men der mangler stadig en samlet strategi. Grænseforvaltningstrukturerne må styrkes. *Asyllovene* er i overensstemmelse med internationale standarder, men deres implementering må forbedres. Albanien har forbedret den interne koordination og samarbejdet med nabolandene om at bekæmpe ulovlig *indvandring*. Det er vigtigt, at Albanien sørger for, at der er tilstrækkeligt med personale til, at landet kan opfylde forpligtelserne i tilbagetagelsesaftalerne.

Hvad angår kampen mod *hvidvaskning af penge*, er den finansielle efterretningsenhed og anklagemyndigheden blevet styrket og det internationale samarbejde forbedret, men begge områder må styrkes yderligere, og lovrammen udbygges. Større politisk drivkraft og bedre internationalt samarbejde har bevirket, at *narkotikasmuglere* er blevet arresteret i massevis, men der er stadig behov for bedre kriminalefterretning, intern koordination mellem de forskellige organer og procedurer for beslaglagt narkotika. Narkotikasmugling er fortsat et meget alvorligt problem. Der er bestræbelser i gang på at forbedre *politiets* organisering.

Samarbejdet med toldvæsenet og efterretningstjenesterne er blevet bedre, men der er stadig behov for interne kontrolstrukturer og bedre forvaltning af de enkelte sager.

Der har været fremskridt i *kampen mod organiseret kriminalitet*, en central prioritet i det europæiske partnerskab. Stærk politisk vilje til at tage fat om organiseret kriminalitet har ført til politiaktioner mod større kriminelle grupper. Albanien har nu et væsentligt bedre samarbejde med sine naboer. Der er også sket en vis forbedring i samarbejdet mellem politi og retsvæsen på centralt niveau. Der er dog stadig mulighed for forbedringer med konkrete resultater. Det er nødvendigt at skabe bedre koordination mellem politi og retsvæsen på lokalt niveau og intensivere indsatsen for at bekæmpe korruption på højt niveau inden for disse organer. Bedre vidnebeskyttelse er nødvendig. Regeringen har vedtaget en national strategi for kampen mod *menneskehandel* og bedre gennemførelsesstrukturer. Der kan fortsat berettes om gode resultater med anklager og domsafsigelser mod menneskehandlere. Der er dog stadig tale om et meget alvorligt problem. Det er nødvendigt med flere ressourcer og bedre koordination internt og internationalt. Politidirektoratet for bekæmpelse af *terrorisme* har beslaglagt store mængder våben, men infrastrukturen og samarbejdet mellem de forskellige organer må styrkes. Situationen vedrørende beskyttelse af *personoplysninger* giver fortsat anledning til bekymring.

Bosnien-Hercegovina

Bosnien-Hercegovina har fortsat gjort fremskridt med de **politiske kriterier**, men i et langsommere tempo. Centrale politiske prioriteter i det europæiske partnerskab er kun blevet behandlet delvis. Mange vigtige spørgsmål skal behandles, før forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale kan afsluttes.

Der er gjort delvise fremskridt med **demokrati og retsstatsforhold**. Valget den 1. oktober var det første valg siden Dayton/Parisaf-talen, som blev administreret af myndighederne i Bosnien-Hercegovina. De første konklusioner fra OSCE-kontoret for demokratiske institutioner og menneskerettigheder (ODIHR) viste, at valget var et skridt fremad i retning af konsolidering af demokratiet og retsstaten og at det generelt forløb efter internationale standarder. Valget opfyldte dog ikke helt kravene i den europæiske menneskerettighedskonvention, da *forfatningen* ikke var blevet ændret.

Der er taget visse skridt til at sikre, at ministerier og institutioner på statsniveau modtager de nødvendige ressourcer til de opgaver, de skal udføre, men yderligere bestræbelser er påkrævet for at opfylde denne centrale prioritet til det europæiske partnerskab. Der er gjort begrænset fremskridt med at skaffe *den parlamentariske forsamling* tilstrækkeligt med tekniske ressourcer og personale. Koordinationen mellem de forskellige statslige enheder er ikke særlig god, og der er ikke indført nye mekanismer til forbedring. Resultaterne af arbejdet i de udøvende og lovgivende institutioner er stadig ikke tilfredsstillende.

Bosnien-Hercegovinas gode resultater i de seneste år med hensyn til stabilitet og sikkerhed har bevirket, at Fredsimpliceringsrådet har besluttet, at den højtstående repræsentants kontor skal lukke pr. 30. juni 2007. Beslutningen vil blive taget op til ny vurdering i begyndelsen af 2007.

En central prioritet i det europæiske partnerskab blev delvis gennemført med vedtagelsen af en bred strategi for *den offentlige forvaltning*. Loven om statens ombudsmand var også en positiv udvikling. Koordinationskontoret for offentlig forvaltning er blevet styrket, og tjenestemandorganerne har fået bedre ansættelsesprocedurer. Det er nu nødvendigt at få gennemført reformen af den offentlige forvaltning, så den administrative kapacitet styrkes generelt.

Der er gjort små fremskridt med *politireformen*. Arbejdet i direktoratet for politiets omstrukturering har været forsinket på grund af Republika Srpskas tilgang. Dette har givet forsinkelser i forbindelse med gennemførelsen af aftalen fra oktober 2005 om politiets omstrukturering, en central prioritet i det europæiske partnerskab.

Hvad *retsvæsenet* angår, har statsdomstolen, statsanklageren og det øverste domstols- og anklageråd varetaget deres arbejde godt. De overtager gradvis styret og bliver mindre og mindre afhængige af det internationale samfund. Retsvæsenets uafhængighed må dog styrkes yderligere, og effektiviteten øges.

Der er vedtaget en ny strategi for bekæmpelse af *korruption*. Korruption er stadigvæk et alvorligt problem i Bosnien-Hercegovina. Det er nødvendigt at undersøge sager og retsforfølge i langt større omfang.

Der er gjort begrænset fremskridt med *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal*. Menneskerettighedskommissionen ved forfatningsdomstolen arbejder fortsat effektivt. Der bør rettes større opmærksomhed mod, at afgørelser vedrørende menneskerettigheder bliver håndhævet, og de internationale menneskerettighedskonventioner anvendes i praksis. Etnisk diskrimination er stadig et kritisk punkt. En større indsats er nødvendig for at bekæmpe intolerance og forbedre fængselsforholdene. Det skal tages konkrete skridt til at støtte roma-mindretallet.

I forbindelse med ytringsfrihed og frie medier er der vedtaget love om offentlig radio- og tv-virksomhed på statsniveau. En tilsvarende lovgivning på enhedsniveau er vedtaget i Republika Srpska, men ikke i Føderationen. Reformen af den offentlige radio- og tv-virksomhed er kun gennemført delvis. Den tilsvarende prioritet i det europæiske partnerskab er ikke opfyldt fuldt ud.

Fonden for tilbagevendende flygtninge fungerer nu, og Bosnien-Hercegovina har deltaget aktivt i Sarajevo-processen. En større indsats er nødvendig for at støtte flygtnings og internt fordrevnes tilbagevenden, navnlig deres sociale og økonomiske integration.

Der har været begrænset fremskridt med *regionale spørgsmål og internationale forpligtelser*. Der er gjort en vis indsats for at sikre samarbejde med ICTY - en central prioritet i det europæiske partnerskab - men der er mulighed for forbedringer. En yderligere indsats kræves for at lokalisere tiltalte, som stadig er på fri fod, og til at bekæmpe de netværk, som støtter dem. Der er gjort fremskridt med retsforfølgelse af krigsforbrydere ved statsdomstolen. Bedre retsforfølgelse på enhedsniveau er nødvendig.

Bosnien-Hercegovina opretholder fortsat gode forbindelser til sine naboer. Man er endnu ikke gået i gang med at behandle bilaterale problemer som grænsedragning og handel.

Hvad angår **økonomiske kriterier**, har Bosnien-Hercegovina gjort begrænset fremskridt på vejen mod en fungerende markedsøkonomi. Det vil være nødvendigt med en betydeligt indsats, hvis landet skal være i stand til at modstå konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Den finanspolitiske koordination er blevet bedre, og i januar 2006 blev der indført moms over hele landet. Den analytiske kapacitet til støtte for politikformulering er forbedret lidt. Den økonomiske vækst er stadig robust. Den finanspolitiske konsolidering fortsatte. Den registrerede eksport steg i første halvdel af 2006 som følge af momsens indførelse og øget produktion af visse råvarer. Privatiseringen fortsatte, navnlig i Republika Srpska, og visse lovændringer blev vedtaget til støtte for virksomhedsomstrukturering.

Men det går stadig langsomt med reformerne på mange områder. Uligevægten mellem handelsbalancen og den løbende balance er stadig stor, hvilket tyder på en virksomhedssektor, som ikke er tilstrækkelig dynamisk, og et kraftigt privatforbrug. Grundlaget for økonomisk vækst er fortsat snævert. Den finanspolitiske linje i landet afspejler ikke i tilstrækkelig grad de store makroøkonomiske skævheder. Beslutningsprocesserne vedrørende økonomisk og finanspolitisk politik i landet er stadig meget kompliceret og koordineres ikke i tilstrækkelig grad. Desuden er presset på de offentlige udgifter steget, selv om de allerede er forholdsvis høje. Effektiviteten af de offentlige udgifter bliver ved med at være forholdsvis lav. Erhvervs klimaet og selskabsstyringen er generelt dårlig. Privatiseringen og selskabsomstruktureringen har været langsom, navnlig i Føderationen. Der er endnu ikke sket omstruktureringer i store dele af virksomhedssektoren.

Bosnien-Hercegovina har gjort begrænset fremskridt med tilpasningen af lovgivningen og politikker til **europæiske standarder**. Bosnien-Hercegovina skal øge kapaciteten til at opfylde kravene i det europæiske partnerskab yderligere i denne henseende.

Hvad det **indre marked** angår, er der kun opnået små resultater på området *frie varebevægelser*. Forberedelserne vedrørende standardisering, certificering, metrologi og markedstilsyn befinder sig på et tidligt stadium, og ny lovgivning er endnu ikke gennemført. Eksportkapaciteten hæmmes fortsat af mangelen på overensstemmelsesvurderingsorganer og –procedurer. Det er nødvendigt hurtigt at opbygge en markedstilsynsstruktur baseret på den nødvendige produktlovgivning og gradvis at få afviklet kontradiktorisk markedskontrol før afsætning.

Der kan ikke berettes om nogen særlig udvikling med hensyn til *arbejdskraftens frie bevægelighed*. Der er gjort begrænset fremskridt med *tjenesteydelser*, og der er ikke sket nogen særlige ændringer med hensyn til *etableringsret* og *selskabsret*. Banktilsynet er stadig et ansvarsområde på enhedsniveau og er endnu ikke indført på statsniveau.

Der har ikke været nogen nævneværdig udvikling på området *fri bevægelighed for kapital*, men Bosnien-Hercegovina er godt på vej med forberedelserne på dette område. Der er gjort begrænset fremskridt med *toldregler*. Toldlovgivningen er på plads og stort set bragt på linje med *EU-retten*. Det er nødvendigt at sikre, at den gennemføres fuldt ud, navnlig vedrørende områder som oprindelse, værdiansættelse og forenklede procedurer. Med hensyn til *beskatning* har den vellykkede indførelse af moms været en positiv udvikling. Der har været begrænset fremskridt på området direkte beskatning.

Hvad angår *konkurrence*, gør Bosnien-Hercegovina fremskridt med antitrustbestemmelser, men har ikke gjort fremskridt i forbindelse med statsstøtte. Der har været en vis udvikling vedrørende *offentlige indkøb*, navnlig med oprettelsen af agenturet for offentlige indkøb og kontrolorganet i relation til offentlige indkøb. Der er gjort begrænset fremskridt med gennemførelsen og håndhævelsen af *intellektuelle ejendomsrettigheder*.

Der har kun været lidt udvikling i forbindelse med *beskæftigelsespolitikken*. Bosnien-Hercegovinas arbejdsmarked står fortsat over for udfordringer som arbejdsløshed, stor opsplittning og mangelen på en sund beskæftigelsespolitik. Der er gjort lidt fremskridt på området *uddannelse*. Loven om højere uddannelse og andre vigtige love er endnu ikke vedtaget. Et alvorligt problem er fortsat skolernes opdeling af børnene efter etniske retningslinjer.

Der er gjort lidt fremskridt med gennemførelsen af et virkeligt indre marked i Bosnien-Hercegovina, hvilket er en central prioritet i det europæiske partnerskab.

I forbindelse med *sektorpolitikker* kan der ikke berettes om nogen særlig udvikling på området *industri og små og mellemstore virksomheder (SMV)*. Strategien for industrien og udviklingsstrategien for små og mellemstore virksomheder er endnu ikke vedtaget.

Generelt er der gjort begrænset fremskridt på *landbrugsområdet*. Landbrugspolitikken udformes stadig på enhedsniveau, og koordinationen er utilstrækkelig. Arbejdet med at udforme en omfattende landbrugsstrategi er blevet forsinket, delvis fordi der ikke findes den nødvendige lov- og institutionsramme på statsniveau. Der er vedtaget gennemførelsesbestemmelser på veterinærområdet. Gennemførelsen er dog begrænset, især fordi der mangler menneskelige og finansielle ressourcer, og koordinationen er dårlig mellem veterinærtjenesterne på stats- og enhedsniveau. Bosnien-Hercegovinas forberedelser på *miljøområdet* befinder sig fortsat på et indledende stadie. Der er endnu ikke vedtaget en miljølov på statsniveau, som kunne danne rammen om landsdækkende, harmoniseret miljøbeskyttelse, og der er endnu ikke oprettet et statsligt miljøagentur.

Der gøres fortsat fremskridt i forbindelse med Bosnien-Hercegovinas deltagelse i udviklingen af det transeuropæiske *transportnet*. Bosnien-Hercegovina er i færd med at gennemføre aftalememorandummet fra juni 2004 om det regionale net af basale transportforbindelser og har undertegnet aftalen om et fælles europæisk luftfartsområde, som sigter mod et samlet europæisk luftfartsmarked, hvor EU's standarder for luftfart skal være gældende. Der er gjort betydeligt fremskridt med tilpasningen til EU-retten vedrørende luftfart.

Der har været en vis positiv udvikling på *energiområdet*. Energifællesskabstraktaten er blevet ratificeret. I elektricitetssektoren har der været selvstændig transmission, og den uafhængige systemoperatør (ISO) og transmissionselskabet (Transco) er blevet retligt etableret. Arbejdet med at overføre aktiver og passiver mellem ISO og Transco er endnu ikke afsluttet. Dette forhindrer organerne i at være helt operationelle. En landsdækkende strategi er endnu ikke fastlagt.

Hvad angår *informationssamfundet og medierne*, har den uafhængige kommunikationstilsynsmyndighed arbejdet aktivt med forberedelserne til konkurrence på telekommunikationsmarkedet. Der er gjort begrænset fremskridt med offentlig radio- og tv-virksomhed og et informationsagentur. Der er ikke sket nogen nævneværdig udvikling på området *offentlig intern finanskontrol*.

Der er taget flere skridt på *statistikområdet*, navnlig er der undertegnet en samarbejdsaftale mellem landets statistiske institutioner på stats- og enhedsniveau. Der er dog behov for en kraftig indsats for at få oprettet et effektivt statistiksystem i Bosnien-Hercegovina, som er i overensstemmelse med EU's bestemmelser.

På området *retfærdighed, frihed og sikkerhed* er der gjort fremskridt med *visumforvaltning, grænseforvaltning, asyl og migration*. Det er bekræftet, at kravet om visum er blevet ophævet for alle EU-borgere. Bosnien-Hercegovina har indgået flere aftaler om tilbagesendelse med EU-medlemsstater og andre lande, og der er givet udtryk for, at man er rede til at forhandle om en sådan aftale på EU-niveau. Antallet af visa, som udstedes på grænsestederne, er faldet. Der har været fremskridt med etablering af en fungerende asylordning og med behandlingen af ulovlig indvandring. Der er gjort fremskridt med grænseforvaltningen og den nationale integrerede grænsestrategi fra 2005 er blevet ajourført, og handlingsplanen for integreret grænseforvaltning er blevet færdiggjort. Der mangler imidlertid midler til gennemførelsen. Der er stadig plads til forbedringer, hvad angår grænsekontrol. Der bør gøres noget ved mangelen på personale og faciliteter på alle områder.

Der er gjort begrænset fremskridt i forbindelse med *hvidvaskning af penge*. Den finansielle efterretningsenhed under statens efterforsknings- og beskyttelsesagentur (SIPA) har stadigvæk ikke personale nok. Der er ikke vedtaget nogen ny lovgivning mod hvidvaskning af penge, og lovene håndhæves stadig kun i begrænset omfang. Der er taget skridt i forbindelse med kampen mod *narkotika*, idet der er vedtaget en lov om forebyggelse af misbrug af narkotika og narkotikaprækursorer. Det vil være nødvendigt at vedtage en narkotikapolitik på statsniveau, som ligger på linje med EU-standarder.

Bosnien-Hercegovina har gjort fremskridt med *kampen mod organiseret kriminalitet, menneskehandel og terrorisme*. Der er vedtaget en national strategi for bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Lovrammen for bekæmpelse af organiseret kriminalitet er etableret, men lovgennemførelsen må forbedres yderligere. SIPA har foretaget flere undersøgelser og arrestationer. Agenturet må nu op på fuld kapacitet, især med hensyn til personale. Den nationale handlingsplan for bekæmpelse af *menneskehandel* 2005-2007 er ved at blive implementeret. Manglende overensstemmelse mellem lovgivningerne på stats- og enhedsniveau hindrer fortsat retsforfølgelse. Bosnien-Hercegovina har også vedtaget en strategi for bekæmpelse af *terrorismen*. Hvad angår *databeskyttelse*, er loven om beskyttelse af personoplysninger blevet vedtaget, men der er endnu ikke oprettet et databeskyttelsesagentur. Situationen vedrørende beskyttelse af personoplysninger giver fortsat anledning til bekymring.

Kroatien

Kroatien fortsætter med at opfylde de **politiske kriterier**. Der er gjort fremskridt generelt, men en større indsats er påkrævet på flere områder. De kortsigtede prioriteter i tiltrædelsespartnerskabet er delvis blevet behandlet.

Området *demokrati og retsstatsforhold* er blevet yderligere styrket. Der er dog store muligheder for forbedringer inden for retsvæsenet, den offentlige forvaltning og i forbindelse med korrupsionsbekæmpelse. Det er absolut nødvendigt med betydelige forbedringer på disse områder, hvis der skal være muligt at skabe et solidt grundlag for fuldstændig gennemførelse af *EU-retten*.

Arbejdet med forberedelserne til en strategi for en *reform af den offentlige forvaltning* er begyndt. Regeringen vedtog et politikdokument i september 2006, hvor den forpligtede sig til at udarbejde et udkast til en revideret lov om en generel administrativ procedure inden juli 2007. Fristen for vedtagelse af en generel strategisk ramme for arbejdet med dette vigtige spørgsmål er imidlertid for længst overskredet. Det eksisterende retlige administrative system er besværligt og kræver forenkling. Muligheden for at anvende skøn i forbindelse med lovgivningen fører til ineffektivitet og retlig usikkerhed og fremmer korruption. En ny tjenestemandsløvs trådte i kraft i januar 2006, og tilhørende gennemførelseslovgivning er vedtaget. Men hele embedsmandsapparatet lider stadig under ubehørig politisk indflydelse, stor personaleudskiftning og mangel på kvalificeret personale.

Man er begyndt på at gennemføre en strategi for en *reform af retsvæsenet*, en vigtig prioritet i tiltrædelsespartnerskabet. Der er foretaget lovmæssige og organisatoriske ændringer for at forbedre retsvæsenets funktion. Antallet af forsinkede sager er blevet reduceret, men er stadig højt. Reformen er i en tidlig fase, og retssystemet lider fortsat under alvorlige mangler. Mere bør gøres for at sikre, at retssagsforløbet forkortes, sagsforvaltningen forbedres, retsnetværket rationaliseres og dommene håndhæves korrekt. For at sikre upartiskhed bør procedurerne for udnævnelse, uddannelse og disciplinering af ansatte i retsvæsenet forbedres. I marts 2006 blev der vedtaget et nyt program for *korruptionsbekæmpelse*. Kontoret for forebyggelse af korruption og organiseret kriminalitet (USKOK) er blevet styrket. Der er for nylig truffet foranstaltninger i visse hidtil ubehandlede korruptionssager. Disse aktioner behandler delvis en vigtig prioritet i tiltrædelsespartnerskabet. Men korruption er fortsat et meget alvorligt problem. Mange påstande om korruption bliver ikke undersøgt, og korruptionspraksis forbliver almindeligvis ustraffet. Man er først lige begyndt på at gennemføre korruptionsbekæmpelsesprogrammet. USKOK og andre organer, som er involveret i programmet, må styrkes yderligere, og koordinationen mellem dem bør forbedres. Det er vigtigt, at hele programmet bliver gennemført, og der udvises politisk vilje til at øge bestræbelserne yderligere, navnlig i forbindelse med korruption på højt niveau.

På området *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal* gøres der fortsat fremskridt, men i et langsommere tempo. Den nødvendige lovramme er på plads. Lovgivningens gennemførelse i praksis må dog fremskyndes.

I juni 2006 blev straffeloven ændret, således at den afskaffer fængselsstraf for injurier og indeholder en bredere definition af "hadforbrydelser". Med hensyn til mindretalenes situation har der været en betydelig stigning i midlerne, og regeringen har rettet større opmærksomhed mod handlingsplanen i forbindelse med årtiet for inddragelse af romabefolkningen. Højtstående politikere har vist forpligtelse til at integrere mindretal.

Yderligere bestræbelser er nødvendige for at bekæmpe intolerance og tilskynde til forsoning samt til undersøgelse og retsforfølgelse af dem, der er ansvarlige for forbrydelser, der tilsyneladende er etnisk begrundet. Forfatningsloven om nationale mindretal gennemføres i et langsomt tempo, navnlig hvad angår dens bestemmelser om beskæftigelse for mindretal. Disse problemer er centrale prioriteter i tiltrædelsespartnerskabet. Der er endnu ikke vedtaget en omfattende strategi og handlingsplan for bekæmpelse af alle former for diskrimination.

Der har været tilfælde med politisk indgriben i medierne. Planer om forbedring af kvinders og børns rettigheder er vedtaget og bør nu gennemføres.

Hvad angår **regionale spørgsmål og internationale forpligtelser**, fortsatte samarbejdet med Den Internationale Krigsforbryder Domstol for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY) som en vigtig prioritet i tiltrædelsespartnerskabet, og der er generelt sikret overensstemmelse med Dayton- og Erdut-aftalerne. Det går bedre med at retsforfølge krigsforbrydere i Kroatien. Men der er endnu ikke taget stilling til spørgsmålet om forskelsbehandling i forbindelse med serbiske tiltalte. Statsanklageren er gået i gang med problematikken vidnebeskyttelse, som ikke er behandlet i tilstrækkelig grad inden for retssystemet og nu er blevet mere akut. Der har været ujævne fremskridt med flygtningenes tilbagevenden – en central prioritet i tiltrædelsespartnerskabet. Almindeligvis bliver der sat tilstrækkeligt ind over for problemer som genopbygning og tilbagelevering, mens gennemførelsen er svag, når det gælder genhusningsprogrammerne for tidligere ejere, som ønsker at vende tilbage til Kroatien. Der er ikke gjort fremskridt med hensyn til validering af pensionsrettigheder. Det er nødvendigt at fremskynde bestræbelserne for at skabe de nødvendige økonomiske og sociale vilkår for bæredygtigheden af flygtningenes tilbagevenden.

Der er fortsat gjort fremskridt med hensyn til regionalt samarbejde. Dette bør støttes. Der er gjort lidt fremskridt med endelige løsninger i flere uløste sager med Kroatiens naboer, navnlig hvad angår grænsedragning. Problemet er en central prioritet i tiltrædelsespartnerskabet. Der er behov for en større indsats for yderligere at udvikle samarbejde og gode naboforbindelser.

Hvad **økonomiske kriterier** angår, kan Kroatien betragtes som et land med en fungerende markedsøkonomi. Landet skulle være i stand til at modstå konkurrencepresset og markedskræfterne i EU på mellemlang sigt, forudsat at det gennemfører sit reformprogram og således afhjælper de største svagheder.

Der er generelt bevaret politisk konsensus om væsentlige dele af den økonomiske politik. Stabilitetsorienteret makroøkonomisk politik har bidraget til lav inflation, stabile valutakurser og en let stigning i væksten. Antallet af private investeringer er steget, og arbejdsløsheden er faldet. Den finanspolitiske konsolidering er gradvis blevet bedre, støttet af en kraftig indtægtsstigning. Der er truffet foranstaltninger til bedre kontrol med udgifterne i sundhedssektoren. Procedurene for erhvervsregistrering er forenklet yderligere. Banksektoren vokser fortsat, og der er oprettet et nyt tilsynsagentur for den finansielle sektor uden for bankerne. Vejinfrastrukturen er forbedret. Der er gjort fremskridt med øget konkurrence i telekommunikationssektoren. Der er taget de første skridt til en omstrukturering af det tabsgivende jernbanesystem. Kroatiens økonomi er godt integreret i EU's økonomi.

Stor og voksende uligevægt mellem handelsbalancen og den løbende balance og en høj udenlandsgæld udgør en potentiel risiko mod makroøkonomisk stabilitet. Subsidier til tabsgivende virksomheder og høje løbende udgifter er fortsat en tung byrde på det offentlige budget. Tempoet i strukturreformerne har generelt været langsomt. Der er kun gjort lidt fremskridt med privatiseringsplaner og virksomhedsomstrukturering. Udviklingen af en mere levedygtig privatsektor er blevet hæmmet af forskellige mangler i den offentlige forvaltning og retsvæsenet, som undergraver procedurene for markedsadgang og –afgang og håndhævelsen af ejendomsret og kreditorrettigheder. Statens indgriben i økonomien er stadig omfattende. En større indsats er nødvendig, hvis man skal øge deltagelsen i livslang uddannelse.

Kroatien har forbedret sin **evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab**. Der har været fremskridt på de fleste områder, navnlig i form af tilpasning af lovgivningen. Fremskridtene varierer stærkt mellem de forskellige kapitler. Der er stadig meget at gøre med hensyn til det generelle niveau for tilpasning og administrativ kapacitet. Kortsigtede prioriterer i tiltrædelsespartnerskabet er endnu ikke blevet opfyldt på mange områder.

Der er gjort ujævne, begrænsede fremskridt i forbindelse med *frie varebevægelser*. Udviklingen i forbindelse med den nye, globale metode er ikke blevet tilpasset området for den gamle metode. Betydelige bestræbelser er nødvendige i forbindelse med lovgivning og administrativ kapacitet på tværs af grænsen. Der er gjort begrænset fremskridt på området *arbejdskraftens frie bevægelighed*. Der skal gøres en stor indsats for at få udviklet kapaciteten til koordination af sociale sikringssystemer. Der er gjort begrænset fremskridt med hensyn til *etableringsret og fri levering af tjenesteydelser*. Generelt har tilpasningen været god, men der kræves en større indsats på flere områder. Kroatien har gjort fremskridt med området *fri bevægelighed for kapital*. En større indsats er dog nødvendig, specielt hvad angår hvidvaskning af penge og procedurer for EU-borgeres erhvervelse af fast ejendom.

På området *offentlige indkøb* er der kun gjort begrænset fremskridt. Der er behov for en yderligere kraftig indsats for at få fastlagt en generel strategi for lovtilpasningen og for at styrke opbygningen af institutioner. Der er gjort gode fremskridt med hensyn til *selskabsret*. Der er foretaget betydelige ændringer i lovgivningen vedrørende virksomhedsregnskaber og revision. Tilpasningen er på rette spor, men der kræves fortsat en særlig indsats med hensyn til tilsyn med, om virksomhederne anvender bestemmelserne. Der er gjort fremskridt med loven om *intellektuel ejendomsret*, navnlig hvad angår håndhævelse. En yderligere indsats er dog fortsat nødvendig.

Kroatien fortsætter med at gøre fremskridt på området *konkurrencepolitik*, både hvad angår antitrustbestemmelser og statsstøtte. Landet må dog intensivere sine bestræbelser. Der er behov for yderligere lovtilpasning, større administrativ kapacitet og bedre resultater i forbindelse med håndhævelse. Landet skal hurtigst muligt vedtage levedygtige omstruktureringsplaner for stål- og skibsbygningssektoren. Fiskal støtte er stadig et problematisk område. De relevante forpligtelser i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen er endnu ikke opfyldt.

Kroatien har gjort lidt fremskridt i forbindelse med *finansielle tjenesteydelser*, idet forsikringslovgivningen er blevet tilpasset yderligere, og der er nedsat en integreret tilsynsmyndighed for den finansielle sektor uden for bankerne. Tilpasningen skrider fremad, men en større indsats er påkrævet.

Der er gjort visse fremskridt på området *informationssamfund og medier*. Konkurrencen på telekommunikationsmarkedet er øget. Tilpasningen vedrørende elektroniske kommunikationsmidler og informationsteknologi skrider fremad. Det er dog nødvendigt at styrke det kroatiske telekommunikationsagentur. Der er også behov for yderligere lovtilpasning med hensyn til medierne og det audiovisuelle område.

I *landbrugssektoren* er der gjort gode fremskridt, bl.a. med hensyn til gennemførelsen af programmer for landdistrikterne, kvalitetspolitik og organisk landbrug. Kroatien befinder sig dog stadig på et tidligt stadium med hensyn til oprettelse af administrative strukturer for gennemførelse, forvaltning og kontrol med den fælles landbrugspolitik. Hvad *fiskeriet* angår, har Kroatien gjort fremskridt med yderligere tilpasning i forbindelse med forvaltning af

ressourcer og fiskerflåden og en vis styrkelse af inspektionstjenesterne. En større indsats er nødvendig for at lukke flere store huller, bl.a. bør der etableres et edb-register over fiskerflåden, FOS, dataindsamling og et bedre inspektionssystem. Bestemmelserne om statsstøtte skal også tilpasses. Der har været fremskridt med tilpasning af *veterinær- og plantesundhedspolitikken og fødevarerpolitikken*. Landet må gøre en større indsats for bl.a. at få vedtaget en omfattende strategi for fødevarerikkerhed såvel som den nødvendige lovramme.

Der er gjort fremskridt med *transportpolitikken*. Tilpasningen er fortsat vedrørende landevejs-, luftfarts- og søtransport. Der er behov for mere gennemførelseslovgivning og en større indsats i forbindelse med administrativ kapacitet. Hvad angår *energi*, er der også gjort fremskridt, bl.a. med energiforsyningsikkerhed og på det interne energi- og gasmarked. Kroatien har ratificeret energifællesskabstraktaten. En større indsats er dog nødvendig, navnlig i forbindelse med energieffektivitet, nuklear sikkerhed og styrkelse af forskrifter.

Der har været begrænset fremskridt med *beskatning*. Også i forbindelse med lovtilpasningen er der kun gjort begrænset fremskridt. Der bør foretages en omfattende modernisering af skatteforvaltningen og skabes bedre it-sammenkobling. Kroatien har gjort fremskridt med den *økonomiske og monetære union*. Forberedelserne er godt på vej. En større indsats er dog nødvendig for at sikre centralbanken fuldstændig uafhængighed. Kroatien har gjort gode fremskridt på alle områder vedrørende *statistik*. Yderligere bestræbelser er nødvendige, navnlig vedvarende national finansiering.

Hvad *socialpolitik og beskæftigelse* angår, er der gjort begrænset fremskridt. Der må gøres en stor indsats for at styrke den svage administrative kapacitet på området. Kroatien har gjort ujævne fremskridt med hensyn til *virksomheds- og industripolitik*. Der har været gode fremskridt med erhvervs klimaet og politikken for små og mellemstore virksomheder, og de største udfordringer ligger nu i virksomhedsomstruktureringer, navnlig inden for stål- og skibsbygningssektoren. Der er gjort fremskridt med de transeuropæiske net. Der har også været fremskridt i forbindelse med *regional politik og koordination af strukturinstrumenter*. Kroatien må dog gøre en betydelig indsats og oprette de nødvendige administrative strukturer til EU-midlerne.

Der er gjort fremskridt, hvad angår *retsvæsenet og grundlæggende rettigheder*. Der er dog behov for store forbedringer i forbindelse med reformen af retsvæsenet og bekæmpelsen af korruption. Der er også behov for forbedringer i forbindelse med de grundlæggende rettigheder. På området *retfærdighed, frihed og sikkerhed* har Kroatien gjort fremskridt, navnlig med grænseforvaltning, visumpolitik og asyl. Handlingsplanen for integreret grænseforvaltning bør dog ajourføres, og der må indkøbes nyt udstyr. En kraftig indsats er nødvendigt for at styrke håndhævelsen og den administrative kapacitet, navnlig i forbindelse med organiseret kriminalitet.

Kroatien har gjort gode fremskridt i kapitlerne *videnskab og forskning og uddannelse og kultur*. I begge tilfælde har forberedelsesarbejdet været godt. På *miljøområdet* er der gjort gode fremskridt inden for alle områder, navnlig luft og vand, naturbeskyttelse, kemikalier og GMO'er. Omfattende bestræbelser er dog nødvendige på grund af dette kapitels rækkevidde og kompleksitet. Den administrative kapacitet er dårlig, og der findes ingen strategier for finansiering af de omfattende investeringer. Kroatien har gjort begrænset fremskridt med *forbruger- og sundhedsbeskyttelse*. Der er stadig et stort lovtilpasningsarbejde tilbage, og markedstilsynet ligger langt fra EU's standarder.

Kroatien har gjort visse fremskridt med *toldunionen*, med bl.a. yderligere tilpasning af toldprocedurer og toldbeskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Det er dog nødvendigt at styrke den administrative kapacitet betydeligt og skabe bedre it-sammenkobling. Kroatien har gjort visse fremskridt på området *eksterne forbindelser*. Der er fortsat gjort fremskridt med *udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitikken*. Kroatien fortsætter systematisk med at lægge sig på linje med EU-erklæringer og andre FUSP-instrumenter.

Der er gjort fremskridt med *finanskontrol*, navnlig offentlig intern finanskontrol, ekstern revision og beskyttelse mod forfalskning af euroen. Det er nødvendigt at tage strukturer i brug, som kan beskytte EU's finansielle interesser. Der er ikke gjort fremskridt med *finansielle og budgetmæssige bestemmelser*.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien

Som angivet i sidste års udtalelse om Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedoniens ansøgning om medlemskab er landet godt på vej til at opfylde de **politiske kriterier**. Tempoet i reformerne er dog faldet i løbet af 2006, og landet må sætte kraftigere ind. De kortsigtede prioriteter i det europæiske partnerskab er delvis blevet behandlet.

Arbejdet med at gennemføre Ohrid-rammeaftalen er fortsat og har bidraget til landets stabilitet og konsolidering af *demokrati og retsstatsforhold*. Alle politiske partier bør bestræbe sig at nå til konsensus med henblik på yderligere fremskridt, i fuld overensstemmelse med aftalens ånd og bogstav.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien gjorde fremskridt med at styrke valgprocessen med henblik på *parlamentsvalget* i juli. Den lov- og institutionsmæssige ramme om valget er blevet ændret på linje med henstillinger fra OSCE's kontor for demokratiske institutioner og menneskerettigheder og er en central prioritet i det europæiske partnerskab. Valgprocessen i juli levede stort set op til internationale standarder. Der blev dog konstateret uregelmæssigheder både før og under valget. En større indsats er nødvendig for at sikre, at de internationale standarder bliver fulgt på alle områder ved næste valg. Det er nødvendigt, at der navnlig føres en konstruktiv dialog i Parlamentet mellem de politiske partier, der indgår i regeringen, og oppositionen, for at sikre, at institutionerne kommer til at fungere korrekt.

Hvad angår *reformen af den offentlige forvaltning*, er tjenestemandsløven fra 2000 blevet yderligere gennemført. Der er taget skridt til en bedre forvaltning og større åbenhed i forbindelse med offentlige beslutninger. Decentraliseringsprocessen går fremad, og de offentlige tjenester er begyndt at blive bedre. Hvis det skal være muligt at tage de sidste udfordringer op, er det nødvendigt, at regeringen og de kommunale myndigheder forpligter sig. Udnævnelser og afskedigelser i forvaltningen foregår stadig under politisk indflydelse. Efter regeringsskiftet er der sket massive ændringer i forvaltningen. Forvaltningens uafhængighed og faglighed såvel som den administrative kapacitet må styrkes.

Der er indledt en vigtig reform af *retsvæsenet*, hvilket er et krav i det europæiske partnerskab. De forfatnings- og lovmæssige rammer for et uafhængigt og effektivt retsvæsen er næsten på plads. En vellykket gennemførelse af reformen er fortsat en stor udfordring og en vigtig prioritet i det europæiske partnerskab, og det vil kræve indgående bestræbelser og varige resultater. Med vedtagelsen af en ny politilov er en central prioritet i det europæiske partnerskab blevet opfyldt efter forsinkelser, som sænkede tempoet i reformen af politiet. Et

konstruktivt samarbejde mellem regeringen og oppositionen er nødvendigt for at sikre, at loven nu gennemføres uden gnidninger.

Lov- og institutionsrammen for *bekæmpelse af korruption* er styrket. Samarbejdet og koordineringen mellem de involverede organer er blevet bedre. Men korruption er stadig meget udbredt. Mange påstande om korruption er endnu ikke blevet undersøgt. Det er nødvendigt, at lovgivningen bliver gennemført fuldt ud, og at der udvises stærk politisk vilje til en større indsats.

På området *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal* er man gået i gang med at gennemføre Ohrid-aftalen. Generelt er forholdet mellem de forskellige etniske grupper blevet bedre. Der er dog brug for en meget stor indsats på en række områder. Straffeloven er blevet ændret, således at der ikke længere idømmes fængselsstraf for injurier. Mulighederne for at undersøge, om arrestanter er blevet mishandlet, må styrkes, også gennem samarbejde mellem ombudsmanden og indenrigsministeriet. Der anvendes stadig aflytning af telekommunikationsmidler i mangel af en egentlig lovramme. Det er nødvendigt at gøre en større indsats for at skabe tillid mellem de forskellige etniske grupper. De forskellige samfundsgrupper er ujævnt repræsenteret i den offentlige forvaltning. Der er gjort fremskridt med handlingsplanerne under årtiet for romaernes inddragelse 2005-2015. Roma-befolkningens situation giver dog fortsat anledning til bekymring.

Hvad angår *regionale spørgsmål og internationale forpligtelser*, fortsætter Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien med at samarbejde med Den Internationale Krigsforbryderdomstol for Det Tidligere Jugoslavien på alle punkter. Det er vigtigt, at man kommer videre med reformen af retsvæsenet som forberedelse til overførelsen af de sager, som kan blive tilbagesendt af ICTY. Landet har opretholdt en konstruktiv holdning til samtalerne om Kosovos status. Landets bilaterale aftale med USA om ikke at udlevere partnernes statsborgere er endnu ikke på linje med de relevante EU-retningslinjer om ordninger mellem en stat, der er part i Rom-statutten under Den Internationale Straffedomstol og USA.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er vedblevet med at være en aktiv partner i det regionale samarbejde. Der er udviklet bilaterale forbindelser med naboer. Der er dog ikke gjort fremskridt i problematikken omkring landets navn, som stadig er et uafgjort problem. En fornyet indsats er nødvendig med en konstruktiv tilgang til, at det er muligt at finde en gensidigt acceptabel løsning på navnespørgsmålet med Grækenland ved forhandlinger under FN's auspicer og således bidrage til regionalt samarbejde og gode naboskabsforbindelser.

Hvad **økonomiske kriterier** angår, er Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien langt fremme i arbejdet med at få skabt en fungerende markedsøkonomi. Det er nødvendigt med fortsat stabilitet og reformbestrebelse, således at landet vil være i stand til at modstå konkurrencepresset og markedskræfterne i EU på mellemlang sigt.

Der er bevaret bred konsensus om de vigtigste dele i den økonomiske politik. Makroøkonomisk stabilitet og forudsigelighed er øget yderligere som følge af en sund politikblanding. Inflationen er under kontrol. De offentlige regnskaber har været tæt på balance, og den forholdsvis lave gæld i den offentlige sektor er faldet yderligere. Pris- og handelsliberaliseringen er stort set fuldført, og man er begyndt på at privatisere statsejede virksomheder. Hindringerne for markedsadgang og -afgang er blevet reduceret ved forenkling og fremskyndelse af procedurerne for konkurs på linje med registreringsprocedurerne, en vigtig prioritet i det europæiske partnerskab. Stabiliteten i den finansielle sektor er forbedret.

Der er truffet foranstaltninger til at forbedre kvaliteten af den menneskelige kapital og modernisere landets infrastruktur. Der har været en betydelig stigning i udenlandske direkte investeringer, især som følge af privatiseringsbestræbelserne. Økonomisk integration med EU er godt på vej.

Markedsøkonomien fungerer dog stadig med forhindringer på grund af svage institutioner og langsomme administrative procedurer, korrupsion, tungt bureaukrati og dårlig retssikkerhed. Mangler inden for retssystemet danner stadig flaskehalse og forhindrer en hurtigere forbedring af erhvervmiljøet. Arbejdsmarkedet og det finansielle marked fungerer dårligt, hvilket står i vejen for en reduktion af den specielt høje arbejdsløshed og hæmmer tilførslen af kreditmidler til virksomhederne. Uddannelsessystemet afspejler ikke landets behov i tilstrækkelig grad. Disse faktorer giver kun mulighed for en beskeden økonomisk vækst. Den store uformelle sektor skaber store forvridninger i økonomien. Råvarestrukturen i eksporten er meget koncentreret.

Landet har gjort yderligere bestræbelser for at forbedre sin **evne til at varetage de forpligtelser, der følger af medlemskab**. Landet står stadig over for store udfordringer som gennemførelse og effektiv håndhævelse af lovgivningen. Der er gjort fremskridt med opfyldelsen af de kortsigtede prioriteter i det europæiske partnerskab.

Der har været en del fremskridt i forbindelse med *frie varebevægelser*, med hensyn til horisontale foranstaltninger. Det meste af *EU-retten* i sektoren er stadig ikke blevet overtaget og gennemført. Udviklingen har været begrænset i forbindelse med *arbejdskraftens frie bevægelighed*, og forberedelserne befinder sig på et tidligt stadium. Der er ikke gjort fremskridt med områderne *etableringsret og fri levering af tjenesteydelser*. Yderligere bestræbelser er nødvendige for tilpasning til *EU-retten*. Der er gjort fremskridt på området *fri bevægelighed for kapital*, navnlig hvad angår betalingssystemer. Yderligere bestræbelser er dog nødvendige. Navnlig vil det være nødvendigt at styrke de lov- og institutionsmæssige rammer i forbindelse med hvidvaskning af penge.

Der kan berettes om store fremskridt inden for *offentlige indkøb*, hvor grundlaget for et effektivt system for offentlige indkøb er blevet fastlagt. Der vil dog være behov for en yderligere indsats, idet der bl.a. skal oprettes et effektivt klagesystem. Der er gjort bemærkelsesværdige fremskridt med *selskabsretten*, der er navnlig indført et system med en central instans (one-stop-shop) for selskabsregistrering som krævet i det europæiske partnerskab. En større indsats må sikre, at de regler, der vedtages, gennemføres i praksis. I forbindelse med *loven om intellektuel ejendomsret* er der gjort fremskridt, navnlig med industrielle ejendomsrettigheder. Der må dog gøres en indsats for at styrke håndhævelseskapaciteten, de administrative strukturer og øge den politiske vilje til at bekæmpe piratkopiering og vareforfalskning, således at der bliver overensstemmelse med stabiliserings- og associeringsaftalen. Forberedelserne til en tilpasning til *EU-retten* er stadig på et indledende stadium.

Der kan rapporteres om fremskridt på *konkurrenceområdet*, oftest begrænset til lovrammer. Det er nødvendigt med en omfattende indsats for en mere effektiv gennemførelse af den eksisterende lovgivning, navnlig hvad angår arbejdet i kommissionen for konkurrencebeskyttelse.

Der har været fremskridt på området *finansielle tjenesteydelser*, da landet har fortsat arbejdet med at tilpasse lovgivningen til EU-standarder inden for forskellige sektorer. Der er dog stadig mangler, især hvad angår kvaliteten af tilsyn i bank- og forsikringssektoren.

Landet har gjort mærkbare fremskridt på området *informationssamfund og medier*. Lovgivningen er blevet yderligere tilpasset i forbindelse med elektroniske kommunikationsmidler og informationsteknologi samt i den audiovisuelle sektor. Det er dog nødvendigt at gøre fremskridt med liberaliseringen af telekommunikationsmarkedet og sikre princippet om ikke-forskelsbehandling mellem de forskellige operatører og forskriftsmyndighedens uafhængighed, således at bestemmelserne i stabiliserings- og associeringsaftalen ikke længere overtrædes, og en central prioritet i det europæiske partnerskab opfyldes.

Der er gjort fremskridt i forbindelse med *landbrug og udvikling af landdistrikter*. Man er gået i gang med tilpasningen, men er endnu i begyndelsesfasen. Der er gjort fremskridt på dele af området *fødevarerikkerhed og veterinær- og plantesundhedspolitik*. Arbejdet med at vedtage og gennemføre en lovgivning om tilpasning til *EU-retten* er blevet forsinket. Forberedelserne til en tilpasning til *EU-retten* på *fiskeriområdet*, hvor det er relevant, befinder sig på et tidligt stadium.

Landet har gjort gode fremskridt med flere områder inden for *transportpolitik*. Men det er nødvendigt at gøre en meget stor indsats for at tilpasse og styrke den administrative kapacitet i alle transportsektorer. Der har været mærkbare fremskridt i dele af energisektoren. Vedtagelse af gennemførelseslovgivning er en prioritetssag, navnlig på baggrund af forpligtelserne i henhold til energifællesskabstraktaten, som Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien ratificerede i maj 2006.

Der kan rapporteres om fremskridt med lovtilpasningen på området *beskatning*. En stor indsats vil være nødvendig for yderligere tilpasning, effektiv gennemførelse af lovgivningen såvel som styrkelse af den administrative kapacitet til skatteopkrævning.

Der er gjort begrænset fremskridt på området *økonomisk og monetær politik*. Det går generelt godt med forberedelserne. Der har været fremskridt på *statistikområdet*. Yderligere tilpasning til *EU-retten* er nødvendig, og den administrative kapacitet må styrkes.

Der er gjort mærkbare fremskridt med *socialpolitik og beskæftigelse*, fortrinsvis i forbindelse med lovgivningen vedrørende arbejdskraft og ligestilling. En stor del af *EU-retten* er dog endnu ikke transponeret, navnlig vedrørende sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og i beskæftigelsespolitikken er det nødvendigt at gøre en stor indsats for få løst den vanskelige arbejdsmarkedssituation. Der har været begrænset fremskridt på området *virksomheds- og industripolitik*. Landet har stadig ikke nogen strategi for industri, teknologi og innovation, og der bør gøres en større indsats for at udvikle forskellige instrumenter og sektorpolitikker. Hvad de transeuropæiske net angår, deltager Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien i flere regionale initiativer. Behovet for større tilførsel af finansiering er stadig en hæmsko for modernisering af infrastrukturen. Der har været begrænset fremskridt på området *regionalpolitik og koordination af strukturinstrumenter*. En betydelig indsats vil være nødvendig for at få tilpasset lovgivningen om regionaludvikling og styrket institutionerne og den administrative kapacitet.

På området *retsvæsen og grundlæggende rettigheder* er forfatningen og lovrammerne blevet ændret med henblik på en reform af retsvæsenet. Der er gjort fremskridt med lov- og institutionsrammerne for bekæmpelse af korruption. Det er stadig en stor udfordring at få styrket retsvæsenets uafhængighed og effektivitet, og det vil være nødvendigt med stærk politisk vilje til at tage fat på problemet korruption. Der er mulighed for forbedring i forbindelse med de grundlæggende rettigheder. Situationen vedrørende beskyttelse af

personoplysninger giver stadig anledning til bekymring. Der har været fremskridt på området *retfærdighed, frihed og sikkerhed*, navnlig med hensyn til migration, visumpolitik og grænseforvaltning. Strategien for grænseforvaltningen må gennemføres i større omfang. Der er gjort mere begrænset fremskridt i forbindelse med retsligt samarbejde, politisamarbejde, bekæmpelse af organiseret kriminalitet og narkotikabekæmpelse. Betydelige vedvarende bestræbelser er nødvendige for at styrke håndhævelsen og den administrative kapacitet.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er startet på at udarbejde en mere integreret politik vedrørende *videnskab og forskning*. Der er gjort fremskridt på området *uddannelse og kultur*. Hvad angår *miljø*, er der gjort fremskridt med at få styrket lovgivningsrammen. Forberedelserne til tilpasning til EU-retten i dette kapitel er i begyndelsesfasen, og en meget stor indsats vil være nødvendig til at sikre, at lovgivningen bliver gennemført og håndhævet. Der er gjort fremskridt med området *forbruger- og sundhedsbeskyttelse*, især i forbindelse med sikkerhedsrelaterede foranstaltninger. Yderligere lovtilpasning er nødvendig og en vedvarende indsats for at få etableret et velfungerende system af forbruger- og sundhedsbeskyttelse over hele landet.

Der har været betydelige lovmæssige fremskridt i forbindelse med *toldunionen*. Afgifter, som var i strid med stabiliserings- og associeringsaftalen, er blevet ophævet, også en central prioritet i det europæiske partnerskab. Det vil dog være nødvendigt at styrke den administrative kapacitet yderligere med mere personale, it-udstyr og andet udstyr, således at det vil være muligt at håndhæve lovgivningen.

Der er gjort fremskridt på visse områder vedrørende *eksterne forbindelser*, navnlig i forbindelse med varer med dobbelt anvendelse og regional integration via CEFTA-initiativer. Der er gjort fremskridt med dele af området *udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik*. Yderligere tilpasning vil være nødvendig, navnlig hvad angår internationale restriktive foranstaltninger.

Der er gjort lovgivningsmæssige fremskridt på området *finanskontrol*. En større indsats er dog nødvendig, navnlig for at styrke den offentlige interne finansielle kontrol, ekstern revision og kapaciteten til bekæmpelse af svig. På området *finansielle og budgetmæssige bestemmelser* er der gjort begrænset fremskridt. Men de grundlæggende principper og institutioner er på plads.

Montenegro

Hvad angår de politiske krav, har Montenegro gjort visse fremskridt. Landet har generelt set arbejdet med nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab, men der mangler stadig afgørende resultater.

Montenegro har smidigt styret hele den proces, der førte til uafhængighed, herunder organisation og gennemførelse af folkeafstemningen den 21. maj 2006, i overensstemmelse med kravene i forfatningschartret og Den Europæiske Unions anbefalinger. Montenegro er ved at oprette de retlige og institutionelle strukturer som følge af landets nye status som uafhængig stat. Der skal bl.a. vedtages en ny forfatning. Forfatningen skal være i overensstemmelse med europæiske standarder og vedtages med bred konsensus. Montenegro skal også undertegne og ratificere de internationale aftaler, som Statsunionen Serbien og Montenegro deltog i.

Hvad angår *demokrati og retsstatsprincipper*, blev *parlamentsvalget* den 10. september 2006 afholdt i overensstemmelse med internationale standarder.

Regeringen og parlamentet har gjort en stor indsats for at øge deres effektivitet. Regeringen har oprettet koordineringsmekanismer på nøgleområderne for dens aktiviteter. Parlamentet har vedtaget en ny forretningsorden. Muligheder for politisk konsensus på nøgleområder, herunder om europæisk integration, er begyndt at vise sig. Denne proces skal fortsættes målrettet og bl.a. afspejles i parlamentets arbejde.

Der har fortsat været fremskridt med at oprette de lovgivningsmæssige rammer for en *reform* af den *offentlige forvaltning*, og der er indført et nyt ansættelsessystem. Uddannelsen af offentligt ansatte er blevet forbedret. Den offentlige administration lider imidlertid fortsat af alvorlige svagheder. Der skal ske en afpolitisering og sikres professionalisme i overensstemmelse med en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab.

Den generelle styrkelse af *retsvæsenet* er fortsat. Det er en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab. Vedtagelsen af en lov om uddannelse inden for retsvæsenet og oprettelse af et statsligt uddannelsescenter for aktører i retsvæsenet er et skridt i den rigtige retning. Der er imidlertid fortsat problemer med effektivitet og uafhængighed i praksis. Den nye konsensus om retlige reformer bør følges op af konkrete gennemførelsestiltag, og planerne bør snart færdiggøres og afspejle sig i tildeling af de nødvendige ressourcer. Udnævnelse og forfremmelse af dommere og anklagere skal afpolitiseres og baseres på professionelle og objektive kriterier.

Der har været en større vilje til at *bekæmpe korruption*, navnlig takket være regeringens vedtagelse af en række planlægningsdokumenter og en forbedret rapportering. Direktoratet for bekæmpelse af korruption er begyndt at sende sager til de kompetente instanser. Korruption er dog fortsat et udbredt problem i Montenegro, og de overordnede retlige og institutionelle rammer har huller, der giver mulighed for korruption og begrænser statens mulighed for effektivt at bekæmpe og retsforfølge korruption. Det lykkedes ikke parlamentet at ændre loven om interessekonflikter, der har behov for en grundlæggende revision, og som skal håndhæves strengt.

Hvad angår *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal*, er Montenegro på et tidligt stadium i indførelsen af retlige og institutionelle strukturer som følge af uafhængigheden. I den kommende periode skal der være særlig opmærksomhed på forfatningsmæssige garantier for menneskerettigheder og mindretals rettigheder, herunder i fængsler, religionsfrihed, ikke-diskrimination og situationen for romaer og flygtninge. Mediernes uafhængighed og professionalisme skal styrkes, og loven om fri adgang til information implementeres fuldt ud. Radio- og tv-myndighedens uafhængighed skal bevares.

Hvad angår *regionale spørgsmål og internationale forpligtelser*, er samarbejdet med *Det Internationale Krigsforbrydertribunal for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY)* på nuværende tidspunkt tilfredsstillende, i overensstemmelse med en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab. Det bør fortsætte. Den igangværende undersøgelse af sagen om en række bosniske flygtninges forsvinden i 1992 giver anledning til bekymring. Montenegro er involveret i *regionalt samarbejde*. Landet deltager aktivt i regionale initiativer, f.eks. inden for luftfart, transportinfrastruktur og energi. Landet har gode relationer med nabolandene. Efter uafhængigheden har den smidige løsning af udeståender med Serbien bidraget til regional stabilitet. Montenegro har opretholdt en konstruktiv tilgang til Kosovo, hvilket var en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab.

Hvad angår **økonomiske kriterier**, har Montenegro gjort visse fremskridt i retning af en fungerende markedsøkonomi. Der kræves også en yderligere reformindsats for at sætte landet i stand til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU.

Landet har bevaret en bred konsensus om de væsentlige elementer i den økonomiske politik. Den makroøkonomiske stabilitet er blevet styrket. Især har den økonomiske vækst været stigende, og inflationen har været dæmpet. Den offentlige gæld er faldet, og budgetindtægterne er steget yderligere. De direkte udenlandske investeringer har været stabile. Prisliberaliseringen er næsten gennemført. Privatiseringsprogrammet skrider godt frem, og virksomhedsregistreringen er blevet yderligere lettet. Retsvæsenets mulighed for at behandle handelstvister er blevet forbedret. Den finansielle formidling er blevet udviklet, og omstruktureringen af netværksindustrierne er i gang.

Den økonomiske vækst er imidlertid afhængig af nogle få nøglesektorer og virksomheder. De eksterne ubalancer er blevet større. Arbejdsmarkedet er fortsat stift og arbejdsløsheden høj. Finanskontrollsystemet, både til intern og ekstern kontrol, skal forbedres. Erhvervs klimaet er stadig generet af den lovgivningsmæssige situation, herunder også på lokalt niveau. Infrastrukturinvesteringerne er lave. Nogle af de offentlige virksomheder har en betydelig gæld og store restancer over for det offentlige. Strukturen for statsstøtte skal styrkes. Der skal indføres et system med efterfølgende kontrol af alle nye støtteforanstaltninger. Offentlige virksomheder afventer stadig en yderligere omstrukturering, og privatiseringsplanen er kun delvist gennemført. Åben handel og handelsintegrationen med EU er blevet styrket på det seneste, men er stadig på et ret beskedent niveau. Privatiseringsprocedurerne skal gøres effektive og rimelige.

Montenegro har på de fleste områder gjort visse fremskridt for at tilnærme landets lovgivning og politikker til **europæiske standarder** og har styrket den administrative kapacitet, f.eks. hvad angår koordinering af anliggender vedrørende europæisk integration, herunder forhandling om en stabiliserings- og associeringsaftale. Montenegro er imidlertid stadig på et tidligt forberedelsesstadium, og der skal afsættes betydelige ressourcer til at afslutte lovgivningsprocessen og gennemførelsen.

Hvad angår **det indre marked**, har Montenegro indledt de lovgivningsmæssige og administrative forberedelser for fuldt ud at varetage de nye kompetencer inden for standardisering, certificering, metrologi, markedsovervågning og intellektuelle ejendomsrettigheder. Forbruger- og sundhedsbeskyttelse, herunder kontrollen på veterinær-, fiskeri- og plantesundhedsområdet, er også stadig på et tidligt forberedelsesstadium. Det er nødvendigt at styrke gennemførelsen af lovgivningen inden for intellektuelle ejendomsrettigheder. Montenegro skal også tiltræde alle internationale aftaler på dette område, som statsunionen deltog i.

Der er gjort fremskridt inden for *tjenesteydelser og etableringsret og fri bevægelighed for kapital*.

Reformen af *toldvæsenet* er skredet frem, men der er stadig betydelige problemer vedrørende de retlige rammer og anvendelsen af oprindelsesreglerne. Det er vigtigt, at der sker en tilpasning til EU-standarderne på dette område med henblik på indgåelse og efterfølgende gennemførelse af stabiliserings- og associeringsaftalen. Der er for nylig blevet oprettet toldfrie forretninger ved landgrænserne, hvilket er bekymrende, da det øger risikoen for smugling. Reformerne på skatteområdet bør fortsættes.

Der er konstateret visse fremskridt på *konkurrenceområdet*. Der skal imidlertid arbejdes yderligere med at styrke konkurrencemyndighedens operationelle uafhængighed og sikre myndigheden ressourcer og med at fremme forberedelserne for at indføre og gennemføre retlige rammer for statsstøtte. Der er gjort visse fremskridt inden for *offentlige indkøb*, og den netop udarbejdede ændrede lovgivning og den afledte ret forventes at styrke de relevante instansers arbejde. Den samlede gennemførelse af lovgivningen om offentlige indkøb er imidlertid endnu ikke tilfredsstillende og skal fremmes. Det er afgørende, at der sker fremskridt på alle disse områder men henblik på gennemførelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen. Der er konstateret begrænsede fremskridt med *beskæftigelsespolitikken*. Arbejdsløshed er stadig et alvorligt problem i Montenegro med u hensigtsmæssige foranstaltninger til at sammenholde de arbejdsøgendes færdigheder og det reelle behov på arbejdsmarkedet. Mange af *EU-bestemmelserne* er endnu ikke gennemført, f.eks. på området sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og ligestilling mellem kønnene. På *uddannelsesområdet* betyder de igangværende reformer, at integrationen i det europæiske højere uddannelsessystem inden for rammerne af Bologna-processen er i gang. Der kræves dog stadig en betydelig indsats for at udvikle færdigheder, der modsvarer samfundsøkonomiens krav.

Hvad angår *sektorpolitikker*, har Montenegro gjort moderate fremskridt med at gennemføre prioriteterne i det europæiske partnerskab på området industri og SMV. Montenegro har imidlertid gjort få fremskridt med at strømline godkendelsesprocedurerne. Erhvervs klimaet skal forbedres ved at forenkle de administrative procedurer. Stålsektoren skal omstruktureres, så den bliver levedygtig og konkurrencedygtig.

Der er gjort visse fremskridt på *landbrugsområdet*. Regeringen har vedtaget strategier for udvikling af landbrug og fiskeri, der er lagt ud til offentlig debat. Montenegro har udarbejdet planer for udviklingen af den veterinære sektor. Generelt er der sket moderate fremskridt af reformer med EU-støtte og tildeling af budgetmidler. Gennemførelsen er imidlertid stadig under de europæiske standarder og skal fremmes.

Det forberedende arbejde på *miljøområdet* er på et tidligt stadium. Der er vedtaget strategiske og lovgivningsmæssige dokumenter, men den miljørelaterede administrative kapacitet i forvaltnings- og kontrolorganer skal styrkes betydeligt.

På *transport- og energiområdet* kan der noteres visse fremskridt. Montenegro deltager aktivt i regionale transportnetværk og fastlægger sine prioriteter i overensstemmelse hermed. Der er konstateret fremskridt med vedtagelsen af loven om vejtransport. På energiområdet er der sket fremskridt navnlig med omstrukturering af elektricitets- og gassektorerne og med fremme af energieffektivitet. Montenegro har ratificeret traktaten om energifællesskabet.

Der er sket fremskridt med *offentlig intern finanskontrol og ekstern revision*. Den statslige revisionsinstitution har fået styrket sin kapacitet. Montenegro skal imidlertid gennemføre en betydelig forbedring af landets interne og eksterne kontrol, og den statslige revisionsinstitution skal ophøjes til den øverste revisionsinstitution med forfatningsmæssige garantier i overensstemmelse med bedste praksis i EU.

På det *statistiske område* er der gjort visse fremskridt med indførelsen af et nationalt statistisk system i Montenegro. Den generelle kvalitet af statistikker er imidlertid lav. Montenegros statistiske kontor og andre dele af det nationale statistiske system kræver en betydelig modernisering, for at de pålagte forpligtelser kan opfyldes, og der kan sikres rettidige, pålidelige og præcise statistikker i overensstemmelse med EU-standarder.

Inden for *retfærdighed, frihed og sikkerhed* er der gjort visse fremskridt med *grænseforvaltning*. Montenegro har påtaget sig fuldt ansvar for *visumpolitik, asyl og indvandring* efter uafhængigheden. Der er indledt forberedelser for at oprette de retlige og institutionelle rammer, der er nødvendige for gennemførelsen.

Der er konstateret visse fremskridt, hvad angår *hvidvaskning af penge*. Direktoratet til bekæmpelse af hvidvaskning, der opererer som en finansiel efterretningsenhed, har styrket samarbejdet med de retshåndhævende myndigheder og med nabolandene. Koordinering og udveksling af oplysninger er imidlertid områder, der skal styrkes betydeligt.

Der er gjort visse fremskridt med bekæmpelsen af *narkotika*. Montenegro er transitland for narkotikahandel, og narkotikamisbruget er stigende.

Der er overordnet set gjort visse fremskridt med omstruktureringen af *politiet*. De ressourcer, der stilles til rådighed for politiet, navnlig til bekæmpelse af organiseret kriminalitet, er imidlertid utilstrækkelige.

Montenegro har gjort visse fremskridt med *bekæmpelse af organiseret kriminalitet*. Der blev i august 2006 vedtaget en handlingsplan om gennemførelse af strategien for bekæmpelse af korrupsion og organiseret kriminalitet. Den bør følges op af en forbedret implementeringskapacitet for de retshåndhævende myndigheder. Der er gjort visse fremskridt med *bekæmpelse af menneskehandel*. Der er oprettet et hjem for sådanne ofre med offentlige midler. Forberedelserne til en lov om beskyttelse af personoplysninger, der er et nøglekrav i stabiliserings- og associeringsaftalen, skrider frem. Situationen for beskyttelse af personoplysninger er fortsat bekymrende. Montenegro er ved at styrke sin kapacitet, hvad angår bekæmpelse af *terrorisme*.

Serbien

Hvad angår **politiske krav**, har Serbien gjort fremskridt i overensstemmelse med det europæiske partnerskab. Der er imidlertid fortsat en række udfordringer, der skal klares. I særdeleshed har Serbien ikke opfyldt sin internationale forpligtelse til fuldt ud at samarbejde med Det Internationale Krigsforbrydertribunal for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY), hvilket er en forudsætning for at genoptage forhandlingerne om stabiliserings- og associeringsaftalen.

Hvad angår **demokrati og retsstatsprincipper**, er Serbien efter Montenegros uafhængighed blevet efterfølgerstat til Statsunionen Serbien og Montenegro i overensstemmelse med statsunionens forfatningscharter. Myndighederne har klaret denne proces på ansvarlig vis. Løsningen af udeståender mellem de to republikker har været ukompliceret. Serbien har overtaget statsunionens politikker og institutioner. Denne proces er endnu ikke helt afsluttet.

Vedtagelsen af en ny *forfatning* er en positiv udvikling. Der er imidlertid visse grunde til bekymring, navnlig i forbindelse med retsvæsenets uafhængighed. De forfatningsmæssige rammer skal udvikles fornuftigt og anvendes til at styrke demokrati og retsstatsprincipper og sikre, at de er forenelige med EU-medlemskab. Kosovos fremtidige status vil blive fastsat gennem den politiske proces ifølge UNSCR 1244.

Det serbiske *parlament* har fortsat sin intensive lovgivningsaktivitet. Det er blevet mere gennemsigtigt og åbent for den brede offentlighed. Revisionen af parlamentets forretningsorden bør hilses velkommen. Anvendelsen har imidlertid vist nogle svagheder. Bl.a. blev nogle parlamentsmedlemmer frataget deres mandat på kontroversiel vis.

Regeringens aktiviteter er blevet mere gennemsigtige. Kontoret for europæisk integration har fortsat sit gode arbejde, bl.a. med handlingsplanen for gennemførelse af det europæiske partnerskab. Der er dog fortsat mangel på koordinering i regeringen. Der er stadig store forskelle på fagministeriernes kapacitet og ressourcer til at behandle spørgsmål om europæisk integration.

Hvad angår *reformen af den offentlige forvaltning*, som er en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab, er der sket yderligere fremskridt med indførelsen af retlige rammer for den offentlige tjeneste. De er nu på linje med de generelle europæiske standarder. Serbien har en god administrativ kapacitet på en række områder. Denne kapacitet skal udvikles yderligere i hele forvaltningen. Parlamentet har endnu ikke udnævnt en ombudsmand, således som krævet i loven.

Reformen af *militæret* er fortsat, men med vanskeligheder og modstand fra visse elementer i hæren. Den civile kontrol med militæret, som er en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab, er stadig utilstrækkelig. Den nye forfatning og parlamentets reviderede forretningsorden danner basis for en mere effektiv civil kontrol.

Reformstrategien for *retsvæsenet* er blevet vedtaget, og gennemførelsen er startet. Retsvæsenets uafhængighed, der nævnes som en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab, er imidlertid stadig problematisk på grund af politisk påvirkning. Der ses positive tendenser, hvad angår en hurtigere sagsbehandling ved handelsretterne. Men retsplejen er endnu ikke tilstrækkelig effektiv. Oprettelsen af forvaltningsdomstole og appelinstanser er blevet yderligere forsinket.

Den nationale strategi og den relevante handlingsplan for *bekæmpelse af korruption* er blevet vedtaget. Der er opnået mærkbare resultater i nogle sektorer. Korruptionen giver imidlertid fortsat anledning til bekymring. Der skal indføres klare og effektive institutionelle rammer.

Hvad angår *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal*, er situationen for menneskerettigheder generelt blevet forbedret. Statsunionens minister for menneskerettigheder og mindretalsrettigheder er blevet erstattet af et kontor under premierministeren. Dette kontors resultater er imidlertid endnu ikke kendte. Den nye lov om kirker og religiøse organisationer garanterer ikke ligebehandling af religiøse grupper. En samlet lov om bekæmpelse af diskrimination mangler stadig, og der skal gøres en yderligere indsats for at fremme tolerancen. Der skal fortsat gøres en indsats for at forebygge tortur. Spørgsmålet om tilbagelevering af ejendom er fortsat uløst.

Der er truffet foranstaltninger for at fremme *mindretals* deltagelse i uddannelsessystemet og deres repræsentation i den offentlige forvaltning. Der er imidlertid fortsat problemer med information på minoritetssprog. Den interetniske situation i Vojvodina er blevet forbedret. Situationen i det sydlige Serbien er fortsat spændt. I Sandžak har der været episoder i det bosniske samfund. Regeringen har vedtaget en række handlingsplaner vedrørende romaer. Deres situation er dog fortsat vanskelig. Lokal integration af flygtninge, herunder de mest sårbare, er fortsat vanskelig.

Hvad angår *regionale spørgsmål og internationale forpligtelser*, er Serbien fortsat med at bidrage til det *regionale* samarbejde og føre en politik, der tager sigte på at forbedre forholdet til nabolandene. Der er gjort fremskridt vedrørende regionalt samarbejde inden for luftfart, transportinfrastruktur og energi. Serbien har endnu ikke opfyldt sin internationale forpligtelse til fuldt ud at samarbejde med Det Internationale Krigsforbrydertribunal for Det Tidligere

Jugoslavien (ICTY), som er en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab. De serbiske myndigheder deltager i de politiske drøftelser om Kosovos fremtidige status, der blev indledt i 2005 i FN-regi. Beograd har imidlertid modarbejdet kosovoserbernes deltagelse i de provisoriske selvstyreinstitutioner. Serbien skal udvise en konstruktiv holdning i overensstemmelse med nøgleprioriteten i det europæiske partnerskab.

Hvad angår **økonomiske kriterier**, har Serbien gjort mærkbare fremskridt i retning af en fungerende markedsøkonomi. Der kræves fortsat stabilisering og en yderligere reformindsats for at sætte landet i stand til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU.

Der har generelt været konsensus om den økonomiske politik og reformer. Den økonomiske vækst er fortsat. Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster er faldet takket være stigende eksport. De udenlandske valutaeserver er øget på grund af en stærk kapitaltilstrømning i form af indtægter fra privatiseringer samt virksomheders og forretningsbankers udenlandske låntagning. De udenlandske direkte investeringer har været fortsat stigende væsentligst på grund af privatiseringer. Den monetære politik er blevet strammet, og den stramme finanspolitik fortsatte i 2005 på grund af nedskæringer i de offentlige udgifter og betydelige skatteindtægter. Den offentlige gæld har været faldende. Der er gjort mærkbare fremskridt med pensionsreformen og selskabsregistrering. Privatiseringen af kollektivt ejede selskaber og af banksektoren er gået videre. Forberedelserne til omstrukturering og privatisering af statsejede virksomheder er blevet intensiveret. Der er gjort visse fremskridt med indførelsen af de nødvendige retlige rammer for netværksindustrier. Den økonomiske integration i forhold til EU er blevet styrket.

Inflationen og underskuddet på betalingsbalancen er fortsat ret højt. Den stramme finanspolitik stoppede i begyndelsen af 2006. Den planlagte fremskyndelse af offentlige investeringer risikerer at bringe en fortsættelse af den stramme finanspolitik og den makroøkonomiske stabilitet i fare. Udlandsgælden er steget, da den private sektors låntagning er øget. Arbejdsløsheden er steget yderligere. Investeringerne i nyetablerede virksomheder er fortsat ubetydelige. Erhvervslivet var generelt svagt, bl.a. på grund af manglende konkurrence på de nationale markeder og langsomme fremskridt med virksomhedsomstrukturering, privatisering og procedurer for markedsudtrædelse. Den nye konkurslovgivning anvendes endnu ikke hyppigt. Kapitalmarkederne er fortsat på udviklingsstadiet. Den statslige indgriben i økonomien er stadig udbredt.

Serbien har gjort gode fremskridt med at tilnærme lovgivning og politikker til **de europæiske standarder** på de fleste områder. Generelt har Serbien fortsat styrket sin administrative kapacitet med henblik på at gennemføre stabiliserings- og associeringsaftalen korrekt. Med henblik på landets kommende integration i EU er det imidlertid nødvendigt med en yderligere indsats for at færdiggøre lovgivningsprocessen og gennemførelsen, navnlig på områder, hvor der er stærke interesser impliceret.

Serbien har gjort gode fremskridt i den retlige og administrative tilnærmelse til EU's regelsæt for det **indre marked**. Med henblik på at opfylde kravene i stabiliserings- og associeringsaftalen har Serbien i det forgangne år gjort en betydelig indsats for at tilnærme landets lovgivning til EU's lovgivning. Der er navnlig konstateret fremskridt, hvad angår *standardisering, overensstemmelsesvurdering og akkreditering, metrologi, udveksling af tjenesteydelser, antitrustpolitik, selskabsret og told*. De lovgivningsmæssige rammer inden for standardisering, certificering og metrologi er nu på plads og skal gennemføres. Der er vedtaget en lovpakke vedrørende finansielle tjenesteydelser som led i tilnærmelsen til EU's

regelsæt. Der er oprettet en uafhængig kartelmyndighed. Toldadministrationen er blevet markant forbedret, hvad angår kontrol og forvaltning af toldlovgivningen.

På nogle områder skal Serbien gøre en indsats for ikke bare at gennemføre, men også fuldt ud drage nytte af den kommende aftale. Serbien skal styrke sine administrative strukturer, navnlig på områder som *beskatning, statsstøttekontrol, offentlige indkøb, intellektuelle ejendomsrettigheder og forbrugerbeskyttelse*. De lovgivningsmæssige rammer er forholdsvis veludviklede inden for offentlige indkøb og intellektuelle ejendomsrettigheder. Der kræves en yderligere indsats for at sikre en passende gennemførelse og håndhævelse. Serbien skal ændre sin diskriminerende beskatning af udenlandske varer og forpligte sig til at overholde EU's adfærdskodeks for erhvervsbeskatning. De retlige rammer for statsstøttekontrol skal tilpasses, og den administrative kapacitet styrkes. Forbrugerbeskyttelsesrådet skal styrkes yderligere.

Med hensyn til **sektorpolitikker** har Serbien gjort gode fremskridt på en række områder: *uddannelse, beskæftigelse og socialpolitik, politik for SMV, landbrugspolitik, statistik, energi, luftfart og transportinfrastruktur*. Serbien har vedtaget et nyt regelsæt for højere uddannelse. Serbien har fortsat sikret en effektiv implementering af det europæiske charter for SMV. Serbien har gjort yderligere bestræbelser på at reformere og modernisere landbrugssektoren og har deltaget aktivt i forbedringen af transportnetværk i regionen. Serbien har undertegnet aftalen om det fælles europæiske luftfartsområde. Serbien deltager aktivt i gennemførelsen af aftalememorandummet om udvikling af det regionale net af basale transportforbindelser og det sydøsteuropæiske transportobservatorium. Serbien har ratificeret traktaten om energifællesskabet.

På nogle områder skal der gøres en indsats for at opfylde forpligtelserne i den kommende stabiliserings- og associeringsaftale og prioriteterne i det europæiske partnerskab. Det omfatter en tilnærmelse til EU på området *fødevarerikkerhed, miljø, informationssamfund og finanskontrol*. Hvad angår fødevarerikkerhed, skal den administrative kapacitet styrkes yderligere, navnlig inden for plantesundhed. På miljøområdet skal Serbien styrke den administrative kapacitet, udvikle ny lovgivning og sikre korrekt implementering og håndhævelse. Hvad angår informationsteknologi, skal tilsynsmyndigheden på telekommunikationsområdet styrkes for at fremme konkurrencen i sektoren. For mediernes vedkommende giver de retlige rammer anledning til bekymring, navnlig i relation til tilsynsmyndighedens muligheder. På området finanskontrol skal Serbien formulere en strategi for indførelse af et offentligt internt finanskontrollsystem.

Hvad angår **retfærdighed, frihed og sikkerhed**, har Serbien overtaget statsunionens kompetencer på områderne *visumadministration, grænseforvaltning, asyl og migration*. Udlændingeloven, der skal fastsætte den kommende visumordning, er stadig ikke vedtaget. Den nationale integrerede grænseforvaltningsstrategi og handlingsplanen med gennemførelsesbestemmelser er blevet vedtaget. Loven om statsgrænser er ikke blevet vedtaget. Overførslen af grænsekontrol fra militæret til de civile myndigheder er i gang. På asylområdet er gennemførelseslovgivningen om procedurer for modtagelse og beskyttelse af asylansøgere endnu ikke blevet vedtaget. Der er mangel på den nødvendige infrastruktur og kvalificeret personale. Der er undertegnet en række tilbagetagelsesaftaler. De retlige og finansielle rammer for at integrere personer, der er tilbagetaget, mangler stadig. Der er opnået nogle resultater inden for bekæmpelse af ulovlig indvandring, men dette område giver fortsat anledning til bekymring.

Gennemførelsen af den nye lov vedrørende *politiet* har været ret langsom. Lovgivningen om sikkerhedstjenesterne er endnu ikke blevet vedtaget. Hvad angår bekæmpelse af *hvidvaskning af penge*, er lovgivningen blevet bedre, men der er stadig et utilstrækkeligt samarbejde mellem de kompetente myndigheder.

Organiseret kriminalitet er fortsat stærkt bekymrende. Handlingsplanen om gennemførelse af den nationale strategi til bekæmpelse af organiseret kriminalitet er endnu ikke færdiggjort. Det er nødvendigt yderligere at styrke specialtjenesterne inden for politiet, navnlig de tjenester, der har til opgave at efterforske økonomisk kriminalitet. Der er endnu ikke vedtaget passende lovgivning om beslaglæggelse og indefrysning af aktiver, bankkonti og indtægter fra kriminalitet. Gennemførelsen af loven om vidnebeskyttelse har afsløret huller. Hvad angår *menneskehandel*, er straffelovgivningen blevet ændret, og der afsagt nogle domme. *Terrorisme* og finansiering af terrorisme er indført i straffeloven som specifikke forbrydelser. Ratificering og gennemførelse af de relevante internationale konventioner skal fremskyndes. Situationen vedrørende beskyttelse af *personoplysninger* giver fortsat anledning til bekymring.

Kosovo

Hvad angår **politiske krav**, har Kosovo været stabilt og gjort fremskridt med at overføre ansvar til de provisoriske selvstyreinstitutioner. Der skal en styrket indsats til for at fremme retsstatsprincipperne. De kortsigtede nøgleprioriteter i det europæiske partnerskab er kun delvist blevet opfyldt.

Hvad angår **demokrati og retsstatsprincipper**, har *statusspørgsmålet* domineret Kosovos politik. De største kosovoalbanske politiske partier har udviklet en mere konstruktiv dialog, der skal videreføres. Fokus på status har ført til en hurtig gennemførelse af nogle af FN-standarderne, men har forsinket reformer. Afslutningen af statusforhandlingerne bør skabe grundlag for et stabilt demokrati for alle i Kosovo uanset etnisk baggrund, konsolidere retsstatsprincipperne og styrke menneskerettigheder og mindretals rettigheder. Kosovos institutioner skal begynde at udvikle en vision for Kosovos fremtid efter statusforhandlingerne med fokus på en sund politikformulering, forsigtig finanspolitik, effektive institutioner og god forvaltningspraksis på alle niveauer.

Der er gjort fremskridt med at styrke *forsamlingens* rolle. Der blev vedtaget en vigtig reformpakke, der øger forsamlingens tilsyn, finansielle ansvarlighed og åbenhed. Forsamlingens forskellige udvalg er imidlertid ikke altid i stand til at udfylde deres rolle i den lovgivningsmæssige proces, hvilket delvis skyldes mangel på kvalificeret personale i udvalgenes sekretariater. De er ikke bekendt med udnævnte *referenter*.

Indsættelse af en efterløser for den afdøde præsident Rugova og oprettelsen af en ny *regering* er forløbet glat. Kosovos fremskridt ifølge stabiliserings- og associeringsprocessen er nu regeringens topprioritet. Regeringen har oprettet en myndighed med ansvar for europæisk integration og vedtaget en handlingsplan for at opfylde prioriteterne i det europæiske partnerskab.

Hvad angår *offentlig forvaltning*, har de provisoriske institutioner oprettet et uafhængigt tilsynsudvalg og et udvalg til ansættelse af ledende embedsmænd. Der er oprettet nye justits- og indenrigsministerier. Regeringen har gjort visse fremskridt med at forbedre koordineringen og politikformuleringen. Myndighederne udøver begrænset kontrol med visse kosovoserbiske områder, navnlig i de nordlige områder. Kosovos administrative kapacitet er imidlertid svag,

og den offentlige forvaltning har for mange ansatte. Det er nødvendigt med en omfattende reform af den offentlige forvaltning. Udnævnelserne i det offentlige er fortsat politiske.

Hvad angår *retsvæsenet*, er Kosovos retsråd og Kosovos retsvæseninstitut blevet oprettet. Der er overført betydelige ansvarsområder til de provisoriske selvstyreinstitutioner for at styrke det lokale ejerskab og ansvarlighed. Forsamlingens nuværende rolle ved udnævnelsen af dommere og anklagere underminerer retsvæsenets uafhængighed og giver mulighed for at tage hensyn til politiske og etniske betragtninger i en proces, der skulle være en objektiv og teknisk ansættelsesproces. Kosovos retslige institutioner har gjort få fremskridt på det civil- og strafferetlige område. Ophobningen af sager er steget, og afsagte domme fuldbyrdes ikke altid. Domsafsigtelse i de højt profilerede sager i relation til oprørene i marts 2004 er fortsat problematisk på grund af manglende omhu i politiets efterforskning, milde domme og manglende samarbejde fra vidners side.

Som svar på en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab har regeringen godkendt en handlingsplan til bekæmpelse af *korruption* og oprettet et råd til korruptionsbekæmpelse, og forsamlingen har udnævnt direktøren for det korruptionsbekæmpende organ. Ikke desto mindre er korruption i Kosovo stadig udbredt, og der er kun gjort få fremskridt med effektivt at takle korruption.

På området *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal* har De Forenede Nationers Mission i Kosovo (UNMIK) oprettet et rådgivende panel til at behandle klager fra personer, der påstår at være ofre for *menneskerettighedskrænkelser*. Den internationale ombudsmands mandat udløb ved udgangen af 2005, og forsamlingen udnævnte en person fra Kosovo som ombudsmand.

I foråret 2006 indledte præsidenten og premierministeren en meget synlig vidtgående kampagne rettet mod *mindretal*. Begge opfordrede mindretalssamfund til at betragte Kosovo som deres hjem og arbejde sammen med Kosovos provisoriske selvstyreinstitutioner. Mindretal er imidlertid fortsat dårligt stillet, og der skal gøres en yderligere indsats for at bekæmpe intolerance. Der har været en række voldsomme angreb på kosovoserbere, især i sommeren 2006. Betingelserne for en varig tilbagevenden for flygtninge og fordrevne er vanskelig.

Forholdet mellem kosovoserbere og kosovoalbanere er fortsat anspændt. Beograd har modarbejdet kosovoserbernes deltagelse i de provisoriske selvstyreinstitutioner, og kosovoserberne har fortsat boykottet dem.

Hvad angår *regionale spørgsmål og internationale forpligtelser*, har Kosovo styrket sin deltagelse i regionale fora og samarbejdsinitiativer, som er en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab, navnlig på områderne transport og energi. En frihandelsaftale med Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er trådt i kraft, og der er indgået frihandelsaftaler med Kroatien og Bosnien og Hercegovina.

Hvad angår **økonomiske krav**, har Kosovo gjort begrænsede fremskridt i retning af en fungerende markedsøkonomi. Der kræves også en betydelig indsats for at blive i stand til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU.

Der har stort set været konsensus om de væsentlige elementer i den økonomiske politik i Kosovo. Den monetære stabilitet var fortsat understøttet af brugen af euro som eneste lovlige valuta. Finanspolitikken er blevet strammet som reaktion på et hurtigt fald i donorstøtten og en forudsigelig tømning af de akkumulerede kontante indeståender. I overensstemmelse med henstillingerne i det europæiske partnerskab er der udarbejdet mellemsigtede rammer for den økonomiske politik i Kosovo, der skal sikre en holdbar finanspolitik. De første mellemfristede udgiftsrammer er blevet vedtaget, og de giver et konsolideret overblik over de budgetmæssige og ikke-budgetmæssige finansieringsbehov, herunder offentlige investeringsprojekter. Privatiseringen af kollektivt ejede virksomheder er gået mærkbart frem. Der er gjort betydelige fremskridt med den selskabsmæssige omdannelse af offentligt ejede virksomheder, der er en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab.

Den makroøkonomiske stabilitet er imidlertid endnu ikke tilfredsstillende, hvilket navnlig skyldes en skrøbelig finanspolitik og en uholdbar situation over for udlandet. Arbejdsløsheden er fortsat høj, hvilket også skyldes overdrevne arbejdskraftomkostninger. Disse omkostninger lægger også en dæmper på udviklingen af den offentlige sektor og konkurrenceevnen på eksportmarkederne. Der er fortsat store udfordringer, hvad angår gennemførelsen af myndighedernes politiske forpligtelser, navnlig hvad angår en holdbar finanspolitik på mellemlang sigt. Et ineffektivt retsvæsen og retsusikkerhed med hensyn til håndhævelse af ejendomsrettigheder lægger fortsat en dæmper på den økonomiske aktivitet. Små og mellemstore virksomheders adgang til udenlandsk finansiering er begrænset. Infrastrukturen er utilstrækkelig og ofte af dårlig kvalitet. Energiforsyningen er fortsat upålidelig, hvilket bremser den økonomiske udvikling. Omstruktureringen af offentligt ejede virksomheder, navnlig Kosovos energiselskab, skal fremskyndes yderligere.

Kosovo har gjort gode fremskridt med at tilnærme lovgivning og politikker til **de europæiske standarder**. Der er imidlertid kun sket begrænsede fremskridt med den egentlige gennemførelse og håndhævelse af den vedtagne lovgivning. Der skal stadig gøres en indsats for at skabe et administrativt miljø, der kan fremme tilnærmelsen til europæiske standarder yderligere.

Hvad angår *det indre marked*, er der gjort visse fremskridt med at indføre et system vedrørende *standardisering, certificering, metrologi, akkreditering og overensstemmelsesvurdering*. Der kan konstateres få fremskridt på en række vigtige områder, som f.eks. *offentlige indkøb, konkurrence* og beskyttelse af *intellektuelle ejendomsrettigheder*. Der kan konstateres få fremskridt inden for *beskæftigelse, social politik og uddannelse*. Der er gjort begrænsede fremskridt med den *fri bevægelighed for kapital*.

Toldlovgivningen er stort set på linje med *EU's regelsæt*, og der er gjort gode fremskridt i relation til prioriteterne i det europæiske partnerskab på en række områder vedrørende administrativ kapacitet på toldområdet (f.eks. informatisering, risikoanalyse, bekæmpelse af korruption). En revideret integreret tarif for Kosovo er trådt i kraft. Der er gennemført en omfattende omstrukturering af UNMIK's toldforvaltning, og efterretningsenheden og undersøgelsesenheden er blevet styrket. Der er gjort visse fremskridt vedrørende *beskatning*, selv om den indenlandske skatteopkrævning fortsat er ringe.

Hvad angår udviklingen af *sektorpolitikker*, er der gjort gode fremskridt i *transportsektoren* i overensstemmelse med prioriteterne i det europæiske partnerskab. Regeringen vedtog et politikpapir om multimodal transport. Kosovo undertegnede aftalen om det fælles europæiske luftfartsområde.

Der er sket visse fremskridt med omstruktureringen af *energiforsyningselskaberne*. Energitilsynsmyndigheden blev operationel og udarbejdede en betydelig gennemførelseslovgivning. Kosovo ratificerede traktaten om energifællesskabet. Energisektorens finansielle levedygtighed og pålidelighed er imidlertid fortsat usikker. Skatteopkrævningen er på et uholdbart lavt niveau, og tekniske tab og tyveri er fortsat et meget stort problem.

Hvad angår *miljøet*, har der været ret gode fremskridt i lovgivningsmæssig henseende. Der er sket visse fremskridt i landbrugssektoren, navnlig på veterinærområdet. Der er konstateret gode fremskridt med hensyn til *finanskontrol*.

Der har været gode fremskridt vedrørende *audiovisuel* politik og medier. Kosovos lov om radio og tv blev promulgeret i april 2006. Der er ikke gjort store fremskridt inden for elektronisk kommunikation og informationsfund.

Der er sket visse fremskridt med hensyn til *statistik*. Der er forberedelser i gang vedrørende en bolig- og folketælling. Der er indført en international overvågning for at hjælpe det statistiske kontor med at forberede tællingen og sikre, at den udføres i overensstemmelse med internationale standarder. Der er også gjort en indsats for at opmuntre mindretal til at deltage i pilottællinger. Det statistiske kontors kapacitet er generelt set svag.

Hvad angår *retfærdighed, frihed og sikkerhed*, er der gjort visse fremskridt med *grænseforvaltning*. I januar 2006 undertegnede grænsepolitiet og toldmyndighederne et aftalememorandum for at lette den integrerede grænseforvaltning.

Finansinformationscentret har revideret bestemmelserne om *bekæmpelse af hvidvaskning af penge* med input fra Kosovos bank- og betalingsmyndighed.

Narkotikabekæmpelsen er ikke blevet styrket. Det lokale politis mulighed for at bekæmpe narkotika skal styrkes.

Kosovos politi har fortsat gjort fremskridt i retning af at blive en professionel *politistyrke*. Der er udnævnt en politidirektør for Kosovo og fire vicepolitidirektører. Der skal gøres en yderligere indsats for at udvikle en effektiv politistyrke og styrke den lokale efterforskningskapacitet i forhold til korruption og organiseret kriminalitet.

Der gøres en indsats for at intensivere bekæmpelsen af *organiseret kriminalitet*, der fortsat er et alvorligt problem i Kosovo. Kriminelle netværk omfatter forskellige socioøkonomiske sektorer og det politiske miljø. Det er meget vanskeligt at finde højt kvalificeret politipersonale i Kosovo. Der mangler stadig lovgivning for at holde informanternes identitet hemmelig i retten. Der er kun gjort små fremskridt med at bekæmpe *menneskehandel*, og Kosovo er fortsat udgangspunkt, transitpunkt og destinationspunkt for menneskehandel. Der er ikke sket fremskridt, hvad angår beskyttelse af personoplysninger, hvilket er bekymrende.

Tyrkiet

Tyrkiet opfylder fortsat i tilstrækkelig grad de **politiske Københavnskriterier** og har fortsat de politiske reformer. Tempoet har imidlertid været aftagende i det forløbne år. Det er nødvendigt med en betydelig yderligere indsats, navnlig hvad angår ytringsfrihed. Der skal også ske yderligere fremskridt med hensyn til rettigheder for ikke-muslimske religiøse samfund, kvinders rettigheder, fagforeningsrettigheder og civil kontrol med militæret.

Hvad angår **demokrati og retsstatsprincipper**, er der inden for *offentlig forvaltning* vedtaget en lov om oprettelse af en ombudsmandsinstitution. Der er ikke konstateret fremskridt vedrørende reformen af den offentlige forvaltning.

Hvad angår *forholdet mellem civile og militære myndigheder*, har parlamentet vedtaget nye procedurer for militærdømstolene, der styrker sagsøgtets retssikkerhed. Seniormedlemmer af de væbnede styrker har fortsat fremsat offentlige erklæringer for at påvirke områder, som ligger ud over deres ansvar.

Der er gjort fremskridt med *reformen af retsvæsenet*. Retsvæsenets anvendelse af den nye lovgivning giver imidlertid et blandet billede indtil videre, og retsvæsenets uafhængighed skal styrkes yderligere.

Der er sket begrænsede fremskridt med lovgivningsmæssige reformer vedrørende bekæmpelse af *korruption*. Korruption er fortsat udbredt. De korruptionsbekæmpende politikker er svage, og de myndigheder, der har ansvaret for at bekæmpe korruption, skal styrkes.

Hvad angår **menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal**, er der sket et yderligere fald i rapporterne om *tortur og mishandling*. Påstande om tortur og mishandling uden for detentionscentre og i det sydøstlige område giver imidlertid anledning til bekymring. Straffrihed for bøddler er også fortsat et problem. De følger for de grundlæggende rettigheder, som ændringerne af antiterrorloven medfører, skal følges nøje. Med disse ændringer blev der fastsat en lang liste over terrorhandlinger, og retssikkerheden for sagsøgte blev svækket.

Generelt er der i det tyrkiske samfund sket en styrkelse af den åbne debat om en række emner, herunder om traditionelt følsomme emner. Uanset denne tendens er *ytringsfrihed* på linje med europæiske standarder endnu ikke sikret i den gældende lovgivning. En nylig dom fra kassationsdomstolen fastslår retspraksis vedrørende artikel 301 i straffeloven, som begrænser ytringsfriheden. Endvidere er et betydeligt antal personer blevet retsforfulgt for at give udtryk for ikke-voldelige meninger. Artikel 301 og andre bestemmelser i den tyrkiske straffelov, som begrænser ytringsfriheden, skal bringes i overensstemmelse med den europæiske menneskerettighedskonvention.

Begrænsningerne for *foreningsfrihed* og *forsamlingsfrihed* er aftaget i takt med en bedre gennemførelse af de foranstaltninger, der er truffet i de seneste år. I nogle tilfælde har sikkerhedsstyrkerne imidlertid gjort brug af overdreven magt under demonstrationer. Det er fortsat vanskeligt at oprette foreninger, der fremmer en specifik kulturel identitet.

Hvad angår *religionsfrihed*, er en lov, der skulle forbedre situationen for *religiøse mindretal* blevet udskudt flere gange, og der er ikke sket ændringer med hensyn til de vanskeligheder, som ikke-muslimer møder i dagligdagen. Situationen for Alevsamfundet har ikke ændret sig.

Der bør indføres retlige rammer i overensstemmelse med den europæiske menneskerettighedskonvention, således at alle religiøse samfund kan fungere uden problemer.

Kvindes rettigheder får stigende opmærksomhed i Tyrkiet, og civilsamfundet er i stadig højere grad i stand til at spille en positiv rolle på dette område. De retlige rammer er stort set tilfredsstillende. I praksis er kvinders rettigheder imidlertid ikke altid sikret, navnlig i de fattigste dele af landet. "Æresforbrydelser" skal undersøges mere systematisk og om nødvendigt følges op af retsforfølgning og domfældelser.

Der er sket få ændringer i situationen for *børns rettigheder*. Implementeringen af retsregler om uddannelse og beskæftigelse af børn under femten år skal forbedres.

Der er ikke sket lovgivningsmæssige fremskridt med hensyn til *fagforeningsrettigheder*. Tyrkiet opfylder endnu ikke EU- og ILO- (International Labour Organisation) standarderne, navnlig hvad angår retten til at strejke og retten til overenskomstforhandlinger.

Tyrkiets tilgang til *mindretals rettigheder* er fortsat restriktiv. Tyrkiet har ikke ratificeret de internationale retlige instrumenter om mindretals rettigheder. Hvad angår *kulturelle rettigheder*, er begrænset radio- og tv-udsendelse på andre sprog end tyrkisk tilladt. Der gælder stadig begrænsninger for undervisning på sådanne sprog i det offentlige skolesystem. Alle private institutioner, der udbød kurser på kurdisk, lukkede i august 2005. De generelle restriktioner vedrørende brug af andre sprog end tyrkisk er fortsat stramme både i det politiske liv, og hvad angår adgang til offentlige tjenester.

Tyrkiet har oplevet en stigning i terrorangreb, navnlig fra PKK, der er på EU's liste over terrororganisationer. EU har strengt fordømt disse terrorhandlinger.

Det er nødvendigt, at Tyrkiet løser de alvorlige økonomiske og sociale problemer i den *sydøstlige* del af landet, og sikrer, at den kurdiske befolkning fuldt ud kan udøve sine rettigheder og friheder. Det store antal internt fordrevne personer giver fortsat anledning til bekymring.

Hvad angår ***regionale spørgsmål og internationale forpligtelser***, har Tyrkiet givet udtryk for støtte til FN's forsøg på at finde en samlet løsning af *Cypern-problemet*. Der er imidlertid ikke gjort fremskridt i retning af en normalisering af de bilaterale relationer med Republikken Cypern. Siden Tyrkiet i juli 2005 undertegnede tillægsprotokollen til associeringsaftalen, har landet ikke bevæget sig i retning af dens fulde gennemførelse og fjernelse af alle hindringer for den frie udveksling af varer, herunder restriktioner på de direkte transportforbindelser med Cypern. På det Europæiske Råds møde i juni 2006 blev der mindet om, at Rådet ville evaluere gennemførelsen af tillægsprotokollen i 2006 og sikre en opfølgning af de emner, der indgår i EU-erklæringen af 21. september 2005.

Forbindelserne med Grækenland har udviklet sig positivt, men der er ikke gjort fremskridt med løsningen af den udestående grænsestrid. På et møde mellem de to landes udenrigsministre blev der nået enighed om en ny pakke af tillidsskabende foranstaltninger. Gode naborelationer er særdeles vigtige.

Hvad angår **økonomiske krav**, må Tyrkiet anses for at have en fungerende markedsøkonomi, så længe landet fastholder den seneste stabilisering og reformresultaterne. Tyrkiet bør også kunne klare konkurrencepresset og markeds kræfterne inden for Unionen på mellemlang sigt, forudsat at det fastholder sin stabiliseringspolitik og tager yderligere skridt i retning af strukturreformer.

Der har stort set været konsensus om de væsentlige elementer i den økonomiske politik. Stabiliseringsorienterede makroøkonomiske politikker har bidraget til stærk økonomisk vækst og en styrket evne til at modstå chokvirkninger. Budgetunderskuddet og den offentlige gæld er blevet mærkbart nedbragt, og der er truffet visse nøgleforanstaltninger for at fremme det sociale sikringssystem. Uafhængigheden for tilsyns- og overvågningsmyndigheder er blevet styrket, og de særlige privilegier for statsejede banker fases ud. Privatiseringsprocessen har taget fart. Banksektoren og den ikke-bankmæssige del af den finansielle sektor er blevet udviklet, og tilsynet er blevet styrket. Økonomien er blevet mere åben over for udenrigshandel og udenlandske investeringer. Centralbanken og regeringen fortsatte en inflationsbekæmpende politik.

Det forholdsvis store behov for udenlandsk og offentlig finansiering er meget følsomt over for investortilliden, hvilket er en potentiel trussel for den makroøkonomiske stabilitet. Den stramme finanspolitik skal derfor fortsættes og effektivt understøttes af strukturforanstaltninger. Bekæmpelse af uregistreret beskæftigelse kræver opmærksomhed. Der er fortsat ubalancer på arbejdsmarkedet. Beskæftigelsesgraden er meget lav og faldende, navnlig for den kvindelige befolkning. De politiske svar på disse ubalancer har været begrænsede og de ikke-lønmæssige omkostninger i forbindelse med ansættelse fortsat høje. De gennemsnitlige uddannelsesstandarder er forholdsvis lave, og der er fortsat store forskelle. Erhvervslivet var negativt påvirket af hindringer for at trække sig ud af markedet og ringe gennemsigthed med hensyn til statsstøtte. Omstruktureringen af energisektoren er gået langsomt frem.

Tyrkiet har forbedret sin **evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab**. Der er sket visse fremskridt på de fleste områder. Opfyldelse af de kortsigtede prioriteter ifølge tiltrædelsespacten halter dog bagud på mange områder. En række af Tyrkiets forpligtelser i henhold til toldunionen er fortsat ikke opfyldt. Der skal stadig gøres meget for at forbedre tilpasningsniveauet og den institutionelle og administrative kapacitet.

Der er ujævne fremskridt, hvad angår *fri udveksling af varer*. Der er sket forbedringer med akkreditering, standardisering og overensstemmelsesvurdering. En række bestemmelser er imidlertid i modstrid med de generelle principper for fri udveksling af varer, og der er fortsat tekniske handelshindringer. Der har ikke været nogen udvikling med hensyn til *arbejdskraftens frie bevægelighed*. Tilpasningen til *EU's regler om etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser* er fortsat begrænset. Tyrkiet har gjort meget få fremskridt med den *frie bevægelighed for kapital*. Tilpasningen er ufuldstændig, navnlig hvad angår bekæmpelse af hvidvaskning af penge. Udlændinges erhvervelse af fast ejendom er begrænset.

Der er kun meget begrænsede fremskridt vedrørende *offentlige indkøb*. Lovgivningens anvendelsesområde blev indsnævret gennem indførelse af undtagelser. Tyrkiet har ikke en organisation, der kan sikre en sammenhængende politik på alle områder i relation til offentlige indkøb. Hvad angår *selskabsret*, er der sket begrænsede fremskridt. Tyrkiet har vedtaget de fleste internationale regnskabsstandarder. De er imidlertid ikke retligt bindende

for de fleste tyrkiske selskaber, der kun er underlagt krav om en skattebaseret rapportering. Tilpasningsniveauet er lavt. Inden for *lovgivning om intellektuelle ejendomsrettigheder* er tilpasningen skredet godt frem, og den administrative kapacitet forbedret. Det er imidlertid nødvendigt med yderligere fremskridt, navnlig vedrørende retshåndhævelse for at bekæmpe piratkopiering og varemærkeforfalskning. Endvidere skal samarbejdet og koordineringen mellem de relevante myndigheder styrkes. Ikke-specialiserede underinstanser har vanskeligt ved at sikre en korrekt anvendelse af lovgivningen.

Fremskridtene inden for *konkurrencepolitikken* er blandede. Tilpasningen af antitrust-regelværket er skredet godt frem, og konkurrencemyndighedens retshåndhævelse er tilfredsstillende. Der er imidlertid ikke sket fremskridt på statsstøtteområdet. Tyrkiet har ikke de nødvendige retlige rammer eller administrative strukturer til at implementere EU's regelsæt. De relevante forpligtelser i henhold til associeringsaftalen er endnu ikke opfyldt.

Tyrkiet har gjort visse fremskridt vedrørende *finansielle tjenesteydelser*. En ny banklov, en konkurslovgivning inden for forsikring og tillægspension er forbedringer. Tilpasningen af forsikringslovgivningen er begrænset. Hvad angår investeringstjenester og værdipapirmarkeder, er det nødvendigt med en yderligere tilpasning af investeringsgarantiordningen, levering af grænseoverskridende tjenesteydelser, oplysningskrav og prospekter. Tilsynskapaciteten skal styrkes yderligere, navnlig inden for forsikring og værdipapirmarkeder.

Der er i nogle henseender gjort fremskridt inden for *informationssamfund og medier, herunder inden for lokal radio- og tv-udsendelse på andre sprog*. Tyrkiet har opnået et godt grundlag for en yderligere tilpasning af elektronisk kommunikation og informationsteknologier. Den generelle tilpasning af mediepolitikken og den audiovisuelle politik er meget begrænset.

På *landbrugsområdet* er der sket visse begrænsede fremskridt med udviklingen af landdistrikter. Gennemførelsen blev imidlertid bragt i fare af forsinkelser med vedtagelsen af de relaterede lovgivningsmæssige foranstaltninger og administrative strukturer. De fleste administrative strukturer til gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik (CAP) er endnu ikke oprettet. Den tyrkiske politik med henblik på i højere grad at knytte den finansielle støtte til produktionsniveauet er ikke i overensstemmelse med den fælles landbrugspolitik. Generelt er tilpasningen begrænset. Inden for *fiskeri* har Tyrkiet ikke gjort fremskridt. Betydelige dele af EU's regelsæt mangler i tyrkisk lovgivning. Strukturerne til at gennemføre den fælles fiskeripolitik er ikke på plads. Der er gjort få fremskridt med tilpasningen inden for *veterinær- og plantesundhedspolitik og fødevarerpolitik*. Hverken de lovgivningsmæssige rammer eller de administrative strukturer er på plads for at muliggøre en implementering af EU's regelsæt. Generelt er kontrolsystemerne svage. Den største vanskelighed i veterinærsektoren, navnlig hvad angår situationen for dyresundhed, er manglen på et effektivt kontrolsystem for dyresygdomme.

Der er gjort visse fremskridt med *transportpolitikken*. Tilpasningen er forholdsvis langt fremme inden for vejtransport, men ujævn i andre sektorer. Gennemførelses- og håndhævelseskapaciteten kræver opmærksomhed. En beslutning om jernbanestrukturen er på vej. Internationale aftaler om sø- og lufttransport er ikke fulgt op af en overtagelse af de gældende EU-regler. Der er gjort begrænsede fremskridt med *de transeuropæiske netværk*. På *energiområdet* er der sket visse fremskridt. Den retlige tilpasning er imidlertid ujævn. Der skal stadig udarbejdes en rammelov for energieffektivitet. Den administrative kapacitet og tilsynsorganernes uafhængighed skal styrkes.

Der har været begrænsede fremskridt inden for *beskatning*. Det tyrkiske skattesystem er delvist på linje med *EU's regelsæt*. Navnlig er momsanvendelsesområdet og momssatser, afgiftsstruktur og -satser samt direkte beskatning generelt på et mangelfuldt niveau. Alle diskriminerende bestemmelser vedrørende beskatning af alkohol- og tobaksprodukter skal straks ophæves.

Tyrkiet har gjort fremskridt med hensyn til den *økonomiske og monetære union*. Generelt er forberedelserne godt på vej. Lovgivningen om forebyggelse af monetær finansiering af den offentlige sektor samt forbud mod offentlige myndigheders privilegerede adgang til finansielle institutioner er ikke på linje med *EU's regelsæt*. Endvidere begrænser ineffektiv koordinering og samarbejdspraksis den økonomiske politiks effektivitet. Tyrkiet har gjort visse fremskridt, hvad angår anvendelsen af ensartede klassifikationer og adgangen til *sektorstatistikker*. Tilpasningen er fortsat begrænset, men ny lovgivning medfører mærkbare fremskridt.

Tyrkiet har gjort begrænsede fremskridt i forhold til EU's *beskæftigelses- og socialpolitik*, navnlig hvad angår social beskyttelse og gennemførelse af den nye lovgivning om handicappede. Der skal imidlertid sikres fuld overholdelse af fagforeningsrettigheder. Bekæmpelse af uregistreret beskæftigelse kræver opmærksomhed. Den administrative kapacitet skal styrkes for at sikre implementering.

Tyrkiet har gjort gode fremskridt vedrørende *virksomheds- og industripolitik*, navnlig vedrørende oprettelse af et agentur til investeringsstøtte og investeringsfremme. Privatisering, tilpasning af SMV-definitionen og politikprogrammering er også skredet frem. Tilpasningen er gået godt frem..

Der er sket fremskridt med *regionalpolitikken og koordineringen af de strukturelle instrumenter*, navnlig med vedtagelsen af loven om oprettelse af udviklingsagenturer. Disse agenturers rolle og drift giver imidlertid anledning til nogen bekymring. Ejerskab og ansvarlighed skal forbedres, og der bør overvejes en kompetencefordeling mellem ministre på både centralt og regionalt niveau. Tilpasningen er beskeden.

Hvad angår *retsvæsen og grundlæggende rettigheder*, er der sket visse fremskridt. Generelt er der gjort fremskridt med reformen af retsvæsenet. Retsvæsenets anvendelse af den nye lovgivning giver imidlertid et blandet billede indtil videre, og retsvæsenets uafhængighed skal styrkes yderligere. Der er sket visse fremskridt vedrørende bekæmpelse af korruption, navnlig gennem en øget åbenhed i den offentlige forvaltning. Korruption er imidlertid fortsat udbredt, og de korruptionsbekæmpende myndigheder og politikker er stadig svage. Den parlamentariske immunitet er for vidtgående. Vedrørende grundlæggende frihedsrettigheder er der sket begrænsede fremskridt, selv om der fortsat er gennemført reformer.

På området *retfærdighed, frihed og sikkerhed* har Tyrkiet gjort fremskridt med asyl, grænseforvaltning, bekæmpelse af menneskehandel, told og politisamarbejde. Tilpasningen er på vej, men den er ufuldstændig på områder som migration, bekæmpelse af organiseret kriminalitet, hvidvaskning af penge samt det civil- og strafferetlige samarbejde.

Der skete visse yderligere fremskridt inden for *videnskab og forskning*, navnlig vedrørende deltagelse i EU's forskningsprogrammer, og vedrørende budgetallokeringer. Der skete gode fremskridt inden for *uddannelse og kultur*. Tilpasningen gik godt frem på begge områder.

Tilpasningen er på vej, hvad angår affaldsforvaltning og støj. I andre henseender, herunder internationale konventioner, er tilpasningen på *miljøområdet* lav. Manglende fremskridt med horisontal lovgivning, navnlig vedrørende grænseoverskridende emner og offentlige høringer, giver anledning til stigende bekymring. Der var begrænsede fremskridt med overtagelsen af EU's regelsæt på området luftkvalitet, naturbeskyttelse og vandkvalitet. Når den ændrede miljølov er gennemført, vil det styrke den institutionelle kapacitet. Resultaterne for retshåndhævelsen er svage.

Forbruger- og sundhedsbeskyttelsen er forbedret, navnlig gennem indførelse af et markedsovervågningssystem. Den offentlige sundhed blev også forbedret, navnlig gennem oprettelsen af et netværk for epidemiologisk overvågning og kontrol med smitsomme sygdomme. På begge områder var gennemførelsen imidlertid svag.

Toldunionen har givet Tyrkiet en høj grad af tilpasning på dette område. På visse specifikke områder, som f.eks. frihandelsområder, toldfritagelser, bekæmpelse af varemærkeforfalskning og efterfølgende kontrol er lovgivningen ikke tilpasset. Toldvæsenet skal styrkes, herunder også forberedelserne til it-sammenkobling.

Tyrkiet er nået langt med tilpasningen vedrørende *eksterne forbindelser*. Tilpasningen til EU's fælles handelspolitik er imidlertid ikke fuldstændig. Tilpasningen til EU's fælles *udenrigs- og sikkerhedspolitik* fortsatte. Tyrkiet har intensiveret sine udenrigspolitiske aktiviteter i Mellemøsten og fremmet den regionale stabilitet. Grænsen til Armenien er stadig lukket. Tyrkiet deltog i missioner inden for rammerne af den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik. Tyrkiets deltagelse i den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik giver fortsat anledning til vanskeligheder. Tyrkiet blokerer fortsat for Cyperns og Maltas deltagelse i det strategiske samarbejde mellem EU og NATO. På samme måde modsætter Tyrkiet sig Cyperns tiltrædelse af Wassenaar-aftalen. Tyrkiet har endnu ikke ratificeret statuten for Den Internationale Straffedomstol.

Der er sket visse fremskridt med *finanskontrollen*. Visse administrative strukturer og noget af gennemførelseslovgivningen er på plads. Den offentlige finansforvaltning og kontrollovgivning er imidlertid ikke fuldt operationel. Selv om der er vedtaget visse foreløbige foranstaltninger, er strukturerne til at beskytte EU's finansielle interesser endnu ikke fuldstændige. Hvad angår *finansielle og budgetmæssige bestemmelser*, skal Tyrkiet rettidigt oprette de nødvendige koordineringsstrukturer og gennemførelsesbestemmelser for at sikre en korrekt beregning, opkrævning, betaling og kontrol af egne ressourcer.